

ФИЛАТЕЛИСТА

ОРГАН САВЕЗА ФИЛАТЕЛИСТА СРБИЈЕ

ГОДИНА VI

1

»ФИЛАТЕЛИСТА« ОРГАН САВЕЗА ФИЛАТЕЛИСТА СРБИЈЕ БЕОГРАД

Власник и издавач: САВЕЗ ФИЛАТЕЛИСТА СРБИЈЕ

Уређује редакциони одбор

Одговорни уредник: Душан Драгинчић, Нови Сад, Максима Горког 35, Тел. 22-51

Лист излази друге половине сваког месеца.

Све рукописе, наруџбине, рекламације и све што се односи на лист слати на адресу: Уредништво „Филателисте“ — Београд IV, Војводе Драгомира 25.

Рукописи се не враћају.

САДРЖАЈ:

— ТИТО ЈЕ ДАНАС ЛИЧНОСТ КОЈА ЋЕ НАЈСИГУРНИЈЕ И НАЈУСПЕШНИЈЕ ДАЉЕ ВОДИТИ НАШЕ НАРОДЕ — — — — —	1
Р. Аћимовић: РАДНИЧКО САМОУПРАВЉАЊЕ У ПТТ САОБРАЋАЈУ — — — — —	2
М. Рот: ГДЕ ЈЕ ШТАМПАНО ПРВО ИЗДАЊЕ МАРАКА С ЛИКОМ КНЕЗА МИЛАНА — — — — —	3
А. Петровић: СТАТИСТИЧКИ ПРЕГЛЕД ИЗДАТИХ ПОШТАНСКИХ МАРАКА ЕВРОПЕ ОД 1840—1952 ГОДИНЕ — — — — —	5
Р. А.: ЈОШ РЕЧ ДВЕ О ЕМИСИОНОЈ ПОЛИТИЦИ — — — — —	8
— ПОВОДОМ ЧЛАНКА „ФИЛАТЕЛИСТИЧКА СТРАНА ЕСПЕРАНТО КОНГРЕСА“ — — — — —	9
John A. Bissett Cormack: СКУПЉАЊЕ АВИОНСКИХ НАЛЕПНИЦА — — — — —	10
— НАРЕДБУ О ФИЛАТЕЛИСТИЧКОЈ РАЗМЕНИ СА ИНОСТРАНСТВОМ ТРЕБА ИЗМЕНИТИ — — — — —	12
Ст. М. Јаковљевић: ДОМ ФИЛАТЕЛИЈЕ У МИНХЕНУ — — — — —	13
КРОЗ ФИЛАТЕЛИСТИЧКИ СВЕТ — — — — —	14
НАШЕ ЦЕЛИНЕ — — — — —	16
НАШЕ МАРКЕ — — — — —	17
ПРИГОДНИ ЖИГОВИ — — — — —	17
НОВЕ МАРКЕ — — — — —	18
ВЕСТИ ИЗ САВЕЗА — — — — —	20
ОДГОВОРИ НА ПИТАЊА ЧИТАЛАЦА — — — — —	22
ИЗ УРЕДНИШТВА — — — — —	23

»FILATELISTA« ORGANE DE L'UNION DES PHILATELISTES DE SERBIE

Propriétaire et éditeur: UNION DES PHILATELISTES DE SERBIE

Rédacteur en chef: Dušan Draginčić, Novi Sad, Maksima Gorkog 35, Tel. 22-51

La Revue paraît au cours de la seconde moitié de chaque mois.

Manuscripts, commandes, réclamations et tout ce qui se rapporte à la Revue doit être envoyé à l'adresse: Uredništvo „Filateliste“, Belgrad, Vojvode Dragomira 25.

Rédigé par un Comité de rédaction.

Les manuscrits ne seront pas renvoyés.

S O M M A I R E

* * Tito est aujourd'hui une personnalité qui mennera toujours nos peuples avec la plus grande sûreté et le plus grand succès (1) — R. Aćimović: Autonomie ouvrière dans le trafic PTT (2) — M. Roth: Où il a été imprimé la première émission de timbres-poste à l'effigie du Prince Milan (3) — A. Petrović: Aperçu statistique concernant les timbres-poste d'Europe émis de 1840 à 1952 (5) — R. A.: Encore quelques mots se référant à la politique visant les émissions de timbres-poste (8) — * *: A propos de l'article „Aspect philatélique du Congrès des espérantistes“ (9) — John A. Bissett Cormack: Collectionnement des étiquettes-avion (10) — * *: Il faut apporter des modifications dans l'Ordre concernant l'échange philatélique avec l'étranger (12) — St. M. Jakovljević: Maison de Philatélie à Munich (13) — A travers le monde philatélique (14) — Nos entiers postaux (16) — Nos timbres-poste (17) — Les oblitérations spéciales (17) — Nouveaux timbres-poste (18) — De la Fédération des Philatélistes de Yougoslavie (20) — De l'Union des Philatélistes de Serbie (20) — De l'Union des Philatélistes de Macédoine (20) — Réponses aux questions de nos lecteurs (22) — De la Rédaction (23).

ПАЖЊА!

ПРЕТПЛАТУ СЛАТИ НА ТЕКУЋИ РАЧУН
УРЕДНИШТВА И АДМИНИСТРАЦИЈЕ
„ФИЛАТЕЛИСТЕ“ 104 — Т — 502

Цена овог
броја дне.

20

*Tito je danas ličnost koja će najsigurnije
i najuspešnije dalje voditi naše narode*

Za Predsednika Republike ponovo je izabran drug Tito, jedinstvena i neuporediva figura naše herojske prošlosti i slavne sadašnjice. Ispunjeni smo ponosom na veliki i slavni lik neumornog borca za naš srećniji i bolji život. Za ime druga Tita vezali smo svoje napore, pobeđe i životne radosti. Tito je oličenje naših nada, uverenosti, snaga i poleta, našeg heroizma i snažne ljubavi prema zemlji, oličenje vekovnih težnji i ideala naših naroda.

Tito je naša herojska prošlost, divna sadašnjica i svetla budućnost. Tito, to smo mi, svi, naša misao i ponos, naš život i radosti, naš polet i zamosi.

NAJTOPLIJE ŽELJE UPUĆUJEMO TI DRUŽE TITO POVODOM TVOG IZBORA ZA PRETSEDNIKA REPUBLIKE.

Radničko samoupravljanje u PTT saobraćaju

Jugoslovenski filatelisti primili su sa iskrenim simpatijama i velikim zadovoljstvom odluku Saveznog izvršnog veća da se upravljanje jugoslovenskim poštama, telegrafima i telefonima preda radnim kolektivima preduzeća i osnovnih jedinica ptt saobraćaja. Izbori organa upravljanja, radničkih saveta i upravnih odbora, treba da se izvrše do kraja februara ove godine. Preduzećima i osnovnim jedinicama (poštama) upravljajuće radni kolektivi neposredno, a Generalnom direkcijom preko svojih predstavnika koje će delegirati u upravni odbor Generalne direkcije.

Drugarska i neizveštačena predusretljivost, ljubaznost koja nije okovana konvencionalnim formama, ophođenje koje nije samo po izgledu društvena norma, to je malo reči koje karakterišu odnose koji

su se stvorili i uspostavili između članova radnih kolektiva osnovnih jedinica poštanskog saobraćaja s jedne i filatelista s druge strane. Filatelisti znaju sa koliko požrtvovanja, predanosti i zalaganja službenici i radnici ptt saobraćaja izvršavaju svoje dužnosti prema socijalističkoj društvenoj zajednici i uz to, sa koliko neupadljivosti i skromnosti — vrlinama koje krasi istinske ljude. Zato mi filatelisti, toplo pozdravljamo odluku Saveznog izvršnog veća i upućujemo našim drugovima poštariма najiskrenije i najbolje želje: da, preuzimajući upravljanje ptt sredstvima, sa punim uspehom unapređuju i dalje razvijaju jugoslovenske pošte, telegrafe i telefone.

Beograd, 18 januara 1954 god.

R. Aćimović

Мирослав Рот, Јерусалем. Арнона 57

Где је штампано прво издање марака с ликом кнеза Милана

Код старих српских марака има сразмерно мало нерашчишћених питања, а једно од главних је: где је штампано прво издање с ликом кнеза Милана од 1869 године. — О томе се много расправљало, писали се такође много, али, у недостатку аутентичних званичних података, до данас се није дошло до коначног резултата. Ја ћу поку-

израђено (hergestellt) у Бечу. — Gibbons, који је Србију уредио према обради, односно по обавештењима из круга енглеских сабирача (de Smeth?), каже: „рез извршен (engraved) у Бечу, штампано у Београду“. — Михел каже: „бечки рез, београдско штампање“.

А шта кажу поједини истраживачи?

Дероко каже у својој „Историји поштанских марака Србије“ (стр. 26), да је „основни печат изрезао проф. Радоницки у Бечу, где су изливени и клишеји, и по свему судећи (подвукао писац) тамо је израђена прва наклада, али о томе нема никаквих тачнијих података“. На страни 28 каже: „Даља израда марака овог издања настављена је после, почевши од 1872 године, у Београду у Државној штампарији“.

De Smeth каже да је штампање извршено у Београду.

Ииж. Флек тврди да је штампање извршено у Бечу, оснивајући своје тврђење на чињеници да папир одговара папиру аустријских марака оног доба.

Синиша Остојић у свом чланку о тим маркама („Филателиста“ бр 4 од 1951 г., стр. 99) не заузима одређено гледиште, али из чланка се добија утисак да више нагиње мишљењу да је то издање штампано у Београду.

Ја ћу сада покушати да допринесем решењу тог питања, па ћу редом анализирати све чињенице, које су од утицаја за његово решење.

шати да допринесем расветлењу, а вероватно, и коначном решењу тога питања.

Да видимо, најпре, шта кажу каталози! — Југофилателија каже: „Бечко штампање“ — Цумштајн не прави разлику између појединих издања, и каже да је ово издање

У погледу клишеја није потребно ништа рећи, јер се зна да су рађени у Бечу.

Папир. Србија у оно доба није имала фабрику папира, па је морала папир набавити у иностранству. Обзиром на ондашње политичке и привредне прилике, односно пријатељске везе Београда с Бечом, а осим тога везе Државне штампарије са бечком Дворском штампаријом, упућују на то да је папир набављен у Бечу, и зато он одговара папиру аустријских марака оног времена. Из те чињенице закључити да су марке штампане у Бечу, било би врло смело. Папир сам ништа не доказује, јер на том бечком папиру могле су бити марке штампане како у Бечу, тако и у Београду. Изгледа да је тај папир био у целости утрошен за I издање, јер марке у бојама II издања не налазимо на том папиру.

Боје. Као и код папира, не могу нам ни боје дати никакав путоказ. Боје I издања су по каквоћи неупоредиво боље него боје II издања, што упућује на то да су бечког порекла, и да су биле врло прикладне за израду марака. Код II издања боје су рђаве, што нарочито пада у очи код марака од 25 пара. Али, пошто између штампања I и II издања постоји временски размак од три године, та нам чињеница не пружа никаквих основа за решење постављеног питања.

Растојање између марака. То је чињеница, која, додуше, ништа не доказује, али ипак даје повода за размишљање. Код II издања растојање између марака је веће, а то је тако учињено зато, да би се зупчање могло боље и лакше извршити. Али и ту нам тај временски размак од 3 године онемогућује да изведемо неки сигурнији закључак. Да је тај временски размак неколико седмица или месеци, тош би се могло помислити да су марке у Бечу штампане с уским растојањем, а после преноса клишеја у Београд, да је растојање повећано; али овако се то не може тврдити.

Штампа. Разлика у штампи између првог и следећих издања је толико велика, да је то, углавном, разлог, што се прво издање приписује Бечу. Ја нисам тог мишљења. У првом реду треба узети у обзир квалитет клишеја т. ј. материјал из кога је израђен; а изгледа да тај материјал није баш био особит т. ј. челик није био довољно каљен. Иначе се у другим земљама, са добрим клишејима штампале милионске накнаде, а да се на маркама једва опајало да су се клишеји излизали. Међутим, већ код првог издања налазимо примерке, код којих се види да су клишеји излизани, а потреба марака у оно доба сигурно није била толика, да би требало претпоставити нарочито велике накнаде. С друге стране, налазимо и код II издања примерке који су још сразмерно добри, а који потичу од мање излизаних клишеја.

Друга чињеница, која има огроман утицај на успелост штампе, јесу боје. Као што сам горе поменуо, боје I издања биле су одличне, и зато је то штампање испало тако добро. Међутим, боје II издања биле су врло рђаве (једино плава боја је нешто боља), а са рђавим бојама ни најбољи мајстор не може нешто добро направити. А мајстори Државне штампарије нису били лоши, што нам доказују марке кнеза Михаила штампане у Београду, које, у главном, не заостају иза оних штампаних у Бечу. Зато не увиђам зашто Државна штампарија не би била у стању да са добрим материјалом (нови клишеји, папир, боје) изради добре марке, као што је то био случај са претходним маркама кнеза Михаила (Ово тврди и С. Остојић).

Сигурно је и квалитет папира утицао на успелост штампе. Квалитет папира код I издања је одличан, гладак и чврст, док је папир II издања лоше каквоће, помало „спужваст“ (т. ј. недовољно сатиниран), који је знатно више упијао боју, па услед тога поједине линије не испадају тако fine, и често се сливају. Колики утицај папир има на каквоћу и јасноћу штампе, може свако у знатно појачаној мери видети код бечке штампе Словеније, упоређујући марке на обичном белом са оним на спужвастом папиру.

Зупчање. То је чињеница која највише доприноси решењу питања где је штампано I издање, и која, по мојем убеђењу, доказује да се ради о београдској штампи. Чудим се како је могуће да сви меродавни истраживачи то нису уочили и да зупчање нису узели у обзир код својих истраживања! Истина, и ја у свом више него двадесетогодишњем истраживању српских марака до сада нисам мислио на то. De Smeth, додуше, каже да је београдска штампа, али ничим не поткрепљује то своје тврђење, исто онако као што ни они, који то издање проглашују бечком штампом, своје тврђење ничим не доказују.

Пре свега да видимо зупчање аустријских марака! Све до 1867 године код аустријских марака налазимо искључиво зупчање целог табака (Bogenzählung, Kastenzählung). Прва марка са линијским зупчањем је она од 5 крајцара (Цумшт. бр. 64), која има линијско зупчање 12, — исто зупчање као и марке кнеза Михаила штампане у Бечу! Следећа линијска зупчања појављују се тек од 1874 године код истог издања са „фином брадом“, и то 9, 10¹/₂, 12 и 13, и комбинације истих.

Изгледа да бечка штампарија до 1866 године није била уређена за линијско зупчање. (Једина изнимка је Ц. бр. 22 I, која се појављује с линијским зупчањем 15:16 и 16, која је необично ретка, вероватно нека проба). Формат кнеза Михајла није био погодан за њене машине за зупчање целог

табака, и зато је прибегла линијском зупчању, — први пут у свом раду.

А сада да видимо зупчања код I издања марака с ликом кнеза Милана! Дероко наводи следећа зупчања: $9\frac{1}{2}$, $11\frac{1}{2}$, 12, $12\frac{1}{2}$ и 13 и комбинације тих зупчања. Међутим, има осим тих зупчања још и других; али останимо само код тих; доста је и то.

Од тих пет зупчања налазимо код аустријских марака, у времену штампања марака с ликом кнеза Милана, само зупчање 12, а тек пет година касније и зупчање 13. Зупчање $9\frac{1}{4}$ код аустријских марака од 1867 године не сме се узети у обзир, јер је то „Bogenzählung“, које нема ничега заједничког са линијским зупчањем $9\frac{1}{2}$. Тек код издања од 1883 године појављују се и линијска зупчања $9\frac{1}{2}$, $11\frac{1}{2}$ и $12\frac{1}{2}$, — дакле 14 година касније. Ни код других марака штампаних у Бечу, за друге државе, не налазимо ова зупчања. Црногорске марке од 1874 године имају оштро зупчање $10\frac{1}{4}$ и зупчање 12, а персиске марке од 1876 године, израђене у Бечу, имају зупчања $10\frac{1}{2}$, 11, 12 и 13.

Према томе се може са сигурношћу тврдити да Беч у доба штампања марака с ликом кнеза Милана, 1869 године, није имао зумбе за линијско зупчање $9\frac{1}{2}$, $11\frac{1}{2}$ и $12\frac{1}{2}$, јер се та три зупчања појављују тек пет година касније.

А сад да пређемо опет на зупчање марака с ликом кнеза Милана! Пре свега, линијско зупчање $9\frac{1}{2}$, које Беч није имао, по свему одговара зупчању марака кнеза Михаила, штампаних и зупчаних у Београду! — Даље налазимо код II издања, несумњиво зупчаног у Београду, сасвим иста зупчања, извршена истим зумбама, као и код II издања. **Намеће се сам од себе закључак да су оба издања зупчана на истом месту т.ј. у Београду.**

Биће можда филателиста, који ће рећи да су марке израђене у Бечу, па заједно са зумбама послане у Београд. То је искључено! У првом реду не би бечка штампарија употребила за ту, за њене прилике, малу накладу пет разних зумби, и то још са толиким комбинацијама. Бечка штампарија била је онда међу најмодернијима у свету, — и то се не може претпоставити. Даље, што је врло важно, величина марака с ликом кнеза Милана одговарала је сасвим аустријским маркама од 1867 године, па би их зато вероватно зупчала на истим машинама где и своје марке т.ј. зупчањем целог табака $9\frac{1}{2}$ (Bogenzählung).

Могло би се, евентуално, рећи да су марке штампане у Бечу, па незупчане послате у Београд, да се тамо доврше. И то се мо-

же тешко замислити, јер је зупчање најмањи посао код израде марака, и није вероватно да би бечка штампарија испоручила недовршене марке.

Напротив, сигурно је да је Државна штампарија набавила и нове зумбе за зупчање, вероватно приликом набавке папира и боје, јер се те исте зумбе појављују и код доцнијих издања марака кнеза Милана. Старе зумбе, којима су зупчане марке кнеза Михаила, биле су већ мало дотрајале, а услед већег обима посла можда није ни било доста зумби, а требало их је и за резерву. Што те зумбе нису биле све исте величине, у оно време није играло улогу, пошто онда још није било филателије као данас. Вероватно је службеник, који је извршио набавку материјала, узео оне зумбе, које је нашао готове код фабриканата.

О маркама кнеза Михаила, штампаним у Бечу, имамо тачне податке, чак и о разним детаљима. Да су прве марке кнеза Милана штампане у Бечу, вероватно би такође било неких докумената о томе. И то упућује на то да је штампање нових марака сматрано за обичан рутински посао Државне штампарије, за који није било потребно правити нарочите забелешке. Ради тога је врло вероватно да се нека званична документација о томе у будућности неће пронаћи, јер не постоје.

Из свега реченог изводим закључак да су прве марке кнеза Милана штампане у Београду, као и сва остала издања. Ако би се још мојим разлозима у погледу папира, боје и штампе могло супротставити противразлога, односно овим чињеницама дати супротна тумачења, иако мање вероватна, зупчање првих марака с ликом кнеза Милана необорив је доказ о томе да су марке израђене у Београду, и да се то издање има сматрати првим београдским издањем.

Овај мој чланак сигурно ће изазвати дискусију међу истраживачима и специјалистима српских марака. Деценијама се водила расправа око овог питања између најпризнатијих стручњака (н. пр. између Дерока и De Smetha) и није се дошло до позитивног резултата, јер писмених доказа није било ни за друго становиште. Једини сигуран доказ за место израде овог издања, зупчање, нико до сада није запазио нити споменуо, јер би иначе то питање било већ давно рашчишћено.

Мислим да је овим најважније нерајашњено питање српске филателије коначно решено, и биће ми драго, ако меродавно познаваоци српских марака стекну такође убеђење, да су прве марке с ликом кнеза Милана штампане у Београду.

ПЛАТИТЕ ОДМАХ ДУЖНУ ПРЕТПЛАТУ!
ОБНОВИТЕ ПРЕТПЛАТУ ЗА 1954 ГОДИНУ!

Статистички преглед издатих поштанских марака Европе од 1840—1952 године

На први поглед изгледа да је врло лако утврдити број издатих марака: узме се каталог, па се из њега узму последње бројке разних врста марака (франко, порто, службених и др.), саберу се, и добије се бројно стање издатих марака за једну земљу, а затим за све земље једног континента, па и за цео свет. Али, ако се каталог пажљиво проучи, наћи ће се у њему доста ствари, које би тако рађену статистику измениле; наћи ће се, на пример, празне бројке — изостављених или у другу групу пренесених марака, допунске марке једне серије издаване после неколико година иза прво издатих марака, а уведене са тим првим маркама са претходним нумерама и великим словима (н. пр. иза 25 умеће се 25А) и т.д.

Ако се узме више каталога ради поређења, наћи ће се неслагања и у бројевима и у подели марака на разне врсте. Из разних каталога добијају се сасвим различита бројна стања! — Та је разлика у бројном стању већа, кад се узму подаци из каталога разних земаља, на пример немачких, француских и енглеских. Из разних разлога неки од њих уводе, а неки не уводе поједина издања пригодних марака и блокова. Знатне разлике у каталогизирању марака узрок су што се при изради статистике ослањајући се само на један од тих каталога, добија различан резултат од онога који се добија по другом каталогу. Дакле, разлике у статистикама се јављају, ако се статистичари служе само појединим каталозима, и ту, у основи, неслагање потиче од принципа, којима се руководио творац каталога при сврставању издања и нумерисању марака, а често и ради заштите својих интереса.

Колико би олакшање било у међународном промету марака, кад би се постигло уједначење нумерисања у каталозима, а оно би се опет могло постићи утврђивањем и усвајањем заједничких принципа — основних правила за каталогизирање. А кад би се до тога дошло, кад би ишчезла неслагања у нумерисању у разним каталозима, тада би се врло лако и врло брзо имала и јединствена статистика поштанских марака.

Али, пошто то у свету није тако и пошто се из разних разлога каталози међу собом у много којечему разликују, потребно је за израду једне статистике марака послужити се са више каталога, али пре свега утврдити своје принципе, којима ће се руководити. На првом месту треба утврдити које се могу увести у ту статистику. По инж. Е.

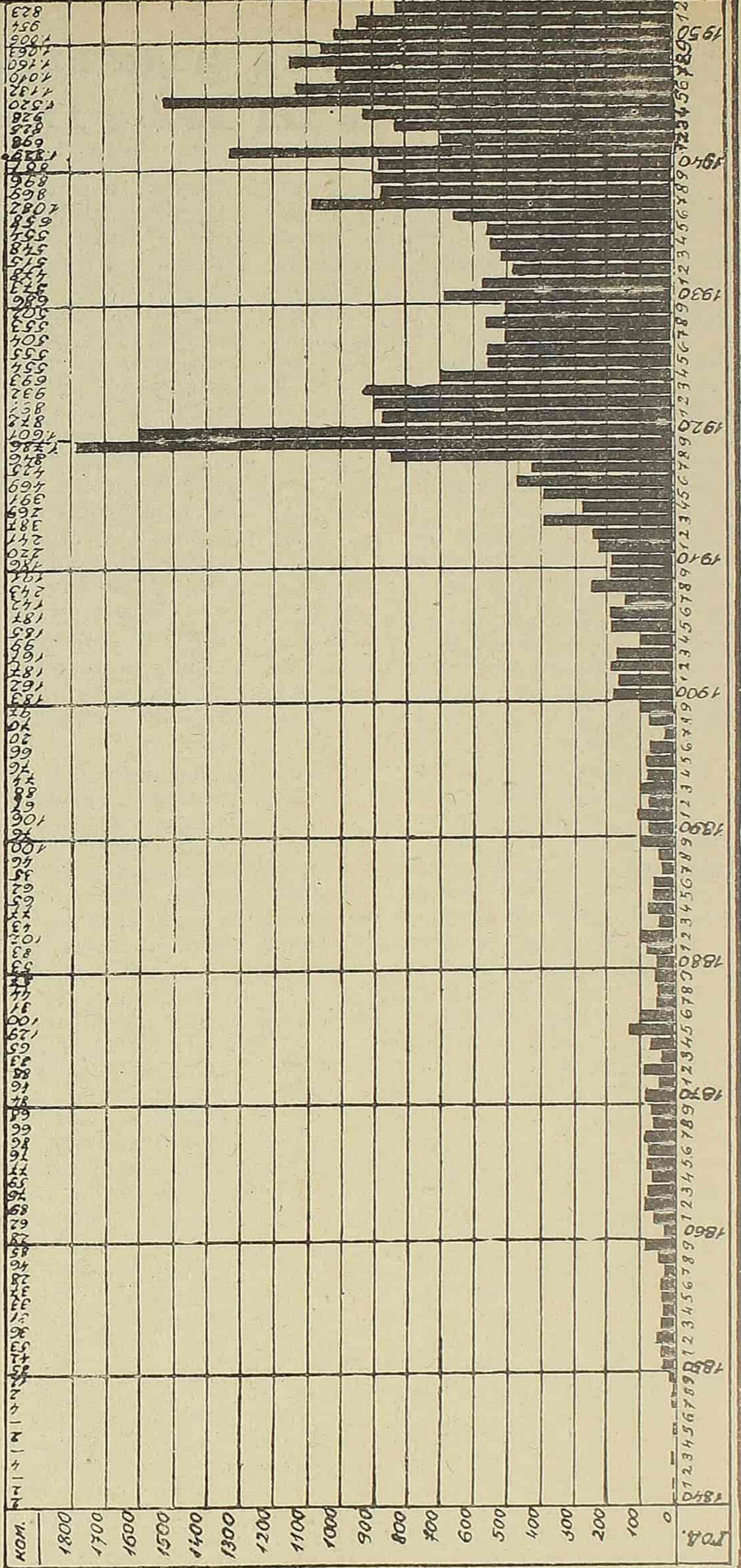
Милеру „поштанске марке су вредноснице, одређене за прилепљивање, које се издају или се само употребљавају од неке поштанске установе и у поштанској служби служе за убирање и обрачунавање пристојбина“. Према тој одредби треба унети у ову статистику: франко марке свих врста, којима се франкирају поштанске пошиљке при предаји (марке за писма, новине, пакете, службене, за ознаку ослобођења од поштарине, доплатне, експресне, повратне, за ваздушну пошту и др.), порто марке, обрачунске и добротворне. — Затим треба утврдити према којим особеностима треба марке разликовати и у статистици их убројавати као посебне марке (по цртежу, по формату, по водознацима, по разним начинима раздвајања марака, по претисцима и по обради полеђине марке).

Ми смо те принципе одредили и изнели у „Филателисти“ бр. 10 за 1950 годину, те би било сувишно да их и сада поново износимо.

Још ћемо показати како смо извршили и распоред појединих скупина марака по државама. Ми, на пример, нисмо узимали посебно издања која су неке државе издавале за потребе у својим границама, а посебно њихова специјална издања за извесне покрајине, које су чиниле за извесно време саставни део дотичне државе, нити смо узимали посебно поште тих држава у иностранству, или посебна издања за привремено окупиране покрајине, или за ратна издања. На пример, за Аустрију у број њених марака узели смо и њене марке за Ломбардију, за све поште у европској Турској, као и све војне поште. Међутим, код сваке смо такве државе која је имала и таква посебна издања, поред њеног имена у прегледу, у загради, издвајали и стављали на првом месту број марака за специјалне поште. Код Аустрије, на пример, стоји (1197+291), а то значи да има њених марака: 1197 за редовне потребе у границама државе и 291 за специјалне поште.

У разним каталозима не слажу се чак ни године издања појединих марака, те и то утиче на тачно бројно стање марака по годинама. Да би се дошло до стварног броја издатих марака по годинама, морају се узимати специјални каталози појединих земаља у помоћ за њихова издања. До 1941 године ова је статистика у главном била израђена по каталозима Михела и Браће Сенфа за 1941 годину, али где се ова два каталога нису слагала, узимана су у помоћ и два дела:

Σταθμική πίρεση υδροπίπυ μαράκα υ εβροπίυ 1840 ~ 1952

за Албанију Фр. Валиша „Albanien und seine Postwertzeichen“; за Аустрију инж. Е. Милера дело „Die Postmarken von Oesterreich“ и његови специјални каталози; за Бугарску каталози „ДИГА“ и „СИМА“; за Мађарску каталози Секел Шандора и Хуга Кауфмана; за Србију Дерокова „Историја поштанских марака Србије“; за Швајцарску специјални Цумштајнов каталог; за Чехословачку „Sberatelsky katalog znamek CSR a Protektoratu“, који је издала Tribuna Filatelistu; за предратну Југославију часопис „Филателиста“.

На овај начин је била израђена статистика до закључно 1940 године и била је, још опширније, спремљена за штампу у једном филателистичком листу, који је намеравала, да издаје једна београдска трговина маркама али, место тога у једном тадањем београдском дневном листу објављен је извод из тога чланка под потписом „Обичан“. — Од 1941 године рађена је ова статистика у главном по Михеловом, а мање по Цумштајновом каталогу, или по прегледима издања објављеним у француском листу „L'Officiel de la Philatelie“.

У овај преглед унесени су само марке употребљаване у Европи.

Као што се из даљих табеларних прегледа и графикана види, укупан број издатих марака за Европу до краја 1952 године износи 38.047 комада.

Ове марке расподељене су на 85 држава (управа пошта), које су издавале марке за себе, а од њих је било 19 које су имале и марке издате за специјалне поште.

ПРЕГЛЕД ИЗДАТИХ МАРАКА ПО ЗЕМЉАМА

АЛБАНИЈА (588+55)	643
АУСТРИЈА (1197+291)	1488
БАВАРСКА	266
БАДЕН	28
БЕЛГИЈА (1465+68)	1533
БЕРГЕДОРФ	5
БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА	174
БРАУНШВАЈГ	20
БРЕМЕН	15
БУГАРСКА	922
ВАТИКАН	230
В. БРИТАНИЈА (381+72)	453
ВИРТЕМБЕРГ	192
ГИБРАЛТАР	132
ГРЧКА (765+249)	1014
ДАНСКА	481
ДАНЦИГ	407
ЕПИР	72
ЕСТОНИЈА	243
ЗАП. ТРАКИЈА	123
ЗАП. УКРАЈИНА	91
ИКАРИЈА	8
ИРСКА	140
ИСЛАНД	349
ИСТ. РУМЕЛИЈА	28

ИТАЛИЈА (1226+415)	1641
ЈОНСКО ОСТРВЉЕ	125
ЈУГОСЛАВИЈА (1063+68)	1131
КАВКАСКЕ ДРЖАВЕ	3
КАРЕЛИЈА	15
КАРПАТСКА УКРАЈИНА	90
КРИТ	123
ЛЕТОНИЈА	317
ЛИБЕК	14
ЛИХТЕНШТАЈН	382
ЛИТВА	541
ЛУКСЕМБУРГ	701
МАЂАРСКА (1454+458)	1912
МАЛТА	245
МЕКЛЕНБУРГ	14
МЕМЕЛ	241
МОДЕНА	17
МОНАКО	483
НАПУЉ	9
НЕМАЧКА (2311+952)	3263
НОРВЕШКА	460
ОЛДЕНБУРГ	19
ПАРМА	16
ПОЉСКА (954+328)	1282
ПОРТУГАЛИЈА	981
ПРУСКА	26
РИЈЕКА (231+16)	247
РОМАЊА	9
РУМУНИЈА (1467+183)	1650
РУСИЈА (1676+361)	2037
САКСОНСКА	19
САН МАРИНО	595
САРДИНИЈА	17
САРСКА ОБЛАСТ	123
СЕВ. ИНГЕРИ	14
СЕВ. НЕМ. ПОШТ. САВЕЗ	42
СИЦИЛИЈА	7
СЛОВАЧКА	200
СРБИЈА	188
СРЕДЊА ЛИТВА (53+3)	56
ТОСКАНА	23
ТРСТ А	245
ТРСТ Б	99
ТУРН И ТАКСИС	54
ТУРСКА (1526+85)	1611
УКРАЈИНА	47
ФИНСКА (459+8)	467
ФРАНЦУСКА (1097+264)	1361
ХАМБУРГ	22
ХАНОВЕР	25
ХЕЛГОЛАНД	20
ХОЛАНДИЈА	752
ХРВАТСКА	241
ЦРНА ГОРА	123
ЧЕХОСЛОВАЧКА (872+57)	929
ЧЕШКА И МОРАВСКА	180
ШВАЈЦАРСКА	1037
ШВЕДСКА	448
ШЛЕЗВИГ — ХОЛШТАЈН	25
ШПАНИЈА (1982+49)	2031
С В Е Г А	38.047

ПРЕГЛЕД ИЗДАТИХ МАРАКА У ЕВРОПИ ПО ГОДИНАМА ОД 1840—1952

1840	2	1869	68	1898	70	1927	504
1841	2	1870	84	1899	97	1928	553
1842	—	1871	46	1900	183	1929	502
1843	4	1872	88	1901	162	1930	686
1844	—	1873	33	1902	187	1931	573
1845	2	1874	65	1903	167	1932	478
1846	—	1875	129	1904	99	1933	515
1847	4	1876	100	1905	185	1934	548
1848	2	1877	31	1906	187	1935	554
1849	12	1878	44	1907	142	1936	658
1850	35	1879	57	1908	243	1937	1082
1851	42	1880	53	1909	191	1938	869
1852	53	1881	83	1910	186	1939	896
1853	36	1882	102	1911	220	1940	887
1854	31	1883	43	1912	241	1941	1329
1855	33	1884	77	1913	387	1942	698
1856	37	1885	65	1914	269	1943	825
1857	28	1886	62	1915	391	1944	928
1858	46	1887	35	1916	469	1945	1520
1859	85	1888	46	1917	425	1946	1138
1860	28	1889	100	1918	846	1947	1010
1861	62	1890	76	1919	1786	1948	1160
1862	89	1891	106	1920	1601	1949	1063
1863	76	1892	67	1921	872	1950	1006
1864	59	1893	88	1922	891	1951	954
1865	77	1894	74	1923	932	1952	823
1866	76	1895	76	1924	693		
1867	86	1896	66	1925	554		
1868	66	1897	20	1926	555		
						Свeга:	38.047

Još reč dve o emisionoj politici

Nedavno je na jednom sastanku od strane nekih drugova koji, po svemu sudeći, sebe smatraju dobrim poznavacima problematike emisione politike prigodnih izdanja poštanskih maraka, izraženo mišljenje koje kratko formulirano glasi: „marke izdajemo zbog para!“ Pošto se diskusija vodila o prigodnim markama, očigledno da su ovi drugovi zaboravili na neke bitne elemente prigodnih maraka, koji čine neodrživim jednostrano shvatanje takvog cilja izdavanja prigodnih maraka. Izlaganja, koja tim povodom niže izlažemo, pokazaće da je krajnje vreme da se po ovom pitanju konačno postigne saglasnost u shvatanju između svih zainteresovanih, koji mogu da doprinesu da emisiona politika dovede do najboljih mogućnih rezultata za celinu naše zajednice.

Kao filatelista polazim od filatelije...

(1) Amaterska filatelija spada među najmlađe kulturne tekovine ljudskog duha. Niko danas ne može poreći da ona nije već zauzela odgovarajuće mesto, koje joj u savremenom ljudskom društvu pripada među ostalim društvenim kulturnim disciplinama.

(2) Kao manifestacija kulturnih potreba i plemenitih ambicija ljudi za proširenjem

saznanja, filatelija je vanredno pogodno sredstvo:

vaspitanja, posebno najmlađih članova društva,

propagande tekovina i dostignuća jednog naroda u oblasti kulture, nauke, tehnike itd.

učvršćenja i proširenja kulturnih veza među prijateljskim narodima, itd.

(3) U savremenim uslovima, činjenica je da sve zemlje koriste na jedan ili drugi način filateliju za realizaciju određenih ciljeva. Ovi ciljevi opredeljeni su emisionom politikom koja se vodi posredstvom poštanskih uprava.

(4) Emisiona politika jedne zemlje od bitnog je značaja za stepen razvitka filatelije u toj zemlji. U emisionoj politici postoje dve izrazite sfere od kojih svaka traži poseban emisioni režim:

režim emisije redovnih i porto maraka, i režim emisije prigodnih i spomen maraka.

(5) Redovne i porto poštanske marke predstavljaju u modernom poštanskom saobraćaju, uslov bez koga se masovan poštanski promet ne može zamisliti. Redovna marka je u ovom slučaju s jedne strane sredstvo, kojim se obezbeđuje brzina i

efikasnost poštanskog saobraćaja, a s druge strane istovremeno sredstvo kojim se pokrivaju troškovi funkcionisanja poštanskog saobraćaja. Prema tome, oblik ove marke, način njene upotrebe, visine vrednosti na koju glasi itd., sve to mora biti potpuno podređeno interesu funkcionisanja poštanskog saobraćaja i poštanska uprava — koja je odgovorna za službu ptt saobraćaja — mora biti, tako reći, suverena u odlučivanju po svim pitanjima izrade i upotrebe ove vrste maraka.

(6) Prigodne marke nisu namenjene neposredno potrebama poštanskog saobraćaja. Obavljanje poštanskog prometa može praktično da se odvija bez prigodnih maraka, i stvarno obzirom na veličinu njihovog tiraža one praktično u 99% slučajeva i nisu namenjene potrebama poštanskog prometa, nego isključivo drugim društvenim ciljevima — propagandnim, prigodnim i sl. svrhama. Može se čak tvrditi da danas kod najvećeg broja izdanja prigodnih maraka poštanske uprave računaju prvenstveno na filatelistički interes za ove marke i s tim u vezi na postizanje finansijskih rezultata.

(7) Ako apstrahujemo redovne i porto marke čije izdavanje diktiraju objektivne potrebe funkcionisanja poštanskog saobraćaja, izlazi da se emisiona politika najdinamičnije izražava u politici izdavanja prigodnih maraka.

Ova politika može da postavi sebi više zadataka:

— postizanje određenog propagandnog efekta, (na pr. u odnosu na spoljni svet)

— vaspitne svrhe (na pr. u odnosu na najmlađe članove zajednice)

— obeležavanje prigodnih kulturnih manifestacija (naučnih, sportskih, međunarodnih itd.)

— realizaciju što većeg finansijskog uspeha (i u zemlji i prema inostranstvu) itd.

(8) Šablioni za emisionu politiku ne mogu se unapred dati. Ona zavisi od izdanja i od cilja koji društvena zajednica želi postići sa konkretnim izdanjem.

Praksa je pokazala da je najuspešnija ona emisiona politika koja je vodila računa o celini interesa društvene zajednice, odnosno koja nije bila jednostrano vođena. Kurs ka izdavanju prigodnih maraka samo „zbog para“ vodio je po pravilu spekulaciji i kompromitovanju ugleda zemlje koja je tim putem išla. Manifestacije ovog kursa ogledale su se, kao što je poznato, u sužavanju tiraža, velikom broju izdanja, visokim nominalama, ograničenju prodaje uvođenju tzv. ključ marke itd. Kurs ka izdavanju prigodnih maraka isključivo kao propagandnog sredstva takođe je štetio filatelističkom ugledu marke.

Radi se dakle o meri svestranog društvenog interesa koju svako izdanje prigodnih maraka treba da ima i da zadovolji.

Tvrdnja da se prigodne marke izdaju samo „zbog para“ može se razumeti dvojako: ili kao nepoznavanje osnovnih elemenata savremene politike izdavanja poštanskih maraka u svetu, ili pak, kao zapostavljanje „zbog para“ drugih društvenih ciljeva, što je u osnovi preživelo vulgarno shvatanje emisione politike.

Po našem mišljenju bilo bi korisno kada bi Savez filatelista Jugoslavije diskusiju po ovim pitanjima preneo i na časopise koji tretiraju društvena i kulturna pitanja iz života naše društvene zajednice. Na taj način bi se, kroz mobilizaciju javnog mišljenja i svestranu diskusiju, došlo, ubeđeni smo, do takvih rešenja koji bi našu emisionu politiku prigodnih poštanskih maraka krenuli novim putevima kakvi više odgovaraju ulozi filatelije u svetu i kod nas.

22 januara 1954 god.

Beograd.

R. A.

Povodom članka „Filatelistička strana Esperanto kongresa“

Filatelistički Savez Hrvatske uputio je redakciji „Filateliste“ ovo pismo:

Budući da je u Vašem listu br. 8—9 na stranici 163—164 odštampan članak nepoznatog Damira Blagojevića pod naslovom „Filatelistička strana Esperanto kongresa“, koji u velikoj mjeri ugrožava ugled Filatelističkog saveza Hrvatske, a svojim netočnim tvrdnjama dezinformira čitaoce „Filateliste“ i ostalu javnost, to Vas molimo i bez obzira na Zakon o štampi, a pozivajući se na drugarske odnose, da u narednom broju Vašeg lista donesete slijedeću izjavu:

„Filatelistički savez Hrvatske, kao priređivač Filatelističke izložbe, koja se održavala prilikom Kongresa esperantista u Zagreba i kao nakladnik posebnih kuverta i maksimum karata, koje je raspačavao, nije se služio ni posebnim žigom ni bojom drugačijom od one, kojom je prigodne marke žigosala pošta u prostorijama gde se održavao kongres, pa prema tome nije i ne može biti odgovoran za sve ono, što je u vezi s nekim ljubičastim žigom iznio u članku Damir Blagojević.

Da se to dokaže, potrebno je istaknuti:

1. — za žigosanje pošiljaka posebnim žigom, koji je odobrila Glavna direkcija pošta svojim rješenjem 4264 od 16. travnja 1953. izrađen je jedan jedini ručni žig, a taj je stavljen na raspoloženje pošti Zagreb 1., odnosno njenoj ekspozituri na Kongresu.

2. — da zadovolji sve filateliste, koji su se na vrijeme obratili svojim narudžbama, a na temelju cirkulara, koji je skupa sa narudžbenicom gotovo mjesec dana prije Kongresa dostavljen svim podružnicama u zemlji, kao i da zadovolji potrebe onih filatelista, koji su namjeravali kuverte i maksimum karte kupiti na samoj izložbi, Filatelistički savez Hrvatske je dao žigosati stanoviti broj kuverata i maksimum karata na kongresnoj pošti, a to je žigosanje izvršeno tim jedinim poštanskim žigom, s crnom bojom, što ju upotrebljava pošta Zagreb 1.

3. — ni prije ni kasnije Filatelistički savez Hrvatske nije posjedovao nikakvog posebnog poštanskog žiga, niti je vršio bilo kakvo otiskivanje i žigosanje posebnim bojama.

4. — sve kuverte i maksimum karte, koje je Filatelistički savez Hrvatske bilo kada, bilo kome i bilo gdje prodao, ustupio ili darovao, žigosane su tim jedinim poštanskim ručnim žigom, a upotrebljena je isključivo boja, koju upotrebljava Pošta Zagreb 1. i

5. — pretiskivanje zelenim strojnim žigom izvršeno je pomoću klišeja izrađenog iz cinka u štampariji „Prosvjeta“ u Zagrebu, pod kontrolom funkcionera Saveza.

FILATELISTIČKI SAVEZ HRVATSKE

IZJAVA DAMIRA BLAGOJEVIĆA

U vezi s gornjom ispravkom F. S. H. Damir Blagojević dao je svoj odgovor

Sve činjenice, koje sam naveo u svom članku „FILATELISTIČKA STRANA ESPERANTO KONGRESA“, objavljenom u „FILATELISTI“ br. 8—9, istinite su i tačne, pošto sve navedene primerke žigova posedujem i pošto sam do njih lično došao na samom izvoru (jer sam za vreme Esperanto kongresa bio stalno u Zagrebu).

John A. Bissett Cormack — London

Sakupljanje avionskih nalepnica

Prve avionske nalepnice izdate su 1918 u Francuskoj i već pre nego što su u svim zemljama postale obavezne, bilo je skupljača koji su se interesovali za ovaj pododjeljak aerofilatelije.

Skupljanje ovih na izgled bezvrednih obojenih papirića ne staje mnogo i mada se još nije našlo mnogo privrženika za ovo područje, ipak možemo da tvrdimo da

Prema tome ponovo tvrdim da je žigosanje jednim istim ručnim prigodnim žigom poštanska ekspozitura vršila u crnoj i zelenoj boji, a F. S. H. u tamno-ljubičastoj (mastiljavojoj) boji. Sem toga, vršeno je i žigosanje strojnim žigom isključivo u zelenoj boji.

Damir Blagojević

KONSTATACIJE REDAKCIONOG ODBORA

Redakcioni odbor „Filateliste“ smatra se obaveznim da, povodom prigovora druga M. Šerića u njegovom članku „Nefilatelistička strana članka „Filatelistička strana Esperanto kongresa“ („Filatelija“ broj 12/53), izjavi sledeće:

1) Da je drug Damir Blagojević podneo Redakcionom odboru nekoliko koverata i karata, na kojima se može konstatovati:

a) Da su za žigosanje poštanskih pošiljaka bila upotrebljena dva žiga — ručni i mašinski, — kao što i sam F. S. H. navodi pod 1) i 5).

b) Da su za ručni žig bile upotrebljavane razne boje: crna (sive nijanse), zelena i ljubičasto-crna (mastiljava). Svi su ti žigovi od istog ručnog žiga.

c) Za mašinski žig upotrebljavana je zelena boja.

d) Da između ručnog i mašinskog žiga postoje razlike: u krupnoći slova u natpisima, u crtežu petokrake zvezde i njenom položaju prema donjoj strani mostića za datum i u dužini crtice između reči „ZAGREB“ i „JUGOSLAVIO“.

2) Da svi članovi Saveza filatelista imaju pravo da se koriste stranicama naših časopisa radi tretiranja pitanja i problema koji su od značaja i interesa za našu filateliju i filatelističku javnost. Ovde spada, razume se, i objavljivanje dokumentacije i činjeničnih materijala, kojim filatelisti potkrepljuju svoje teze i zaključke.

3) Da je, prema tome, i drug Blagojević, inače poznat kao agilna, mlad filatelista, na osnovu materijala kojim je raspolagao, imao prava da traži da ih časopis publikuje, tim pre što je u pitanju jedan cilj, za kojim idemo svi mi, filatelisti: da se stane na put iznalaženju raznih načina za stvaranje nepotrebnih „specijaliteta“.

Redakcioni odbor „Filateliste“

jedna zbirke ovih nalepnica može da bude isto tako poučna i zanimljiva kao i svaka druga.

Žigosana nalepnica na nekom pismu jači je dokaz da je pismo preneto vazdušnom poštom, nego kad pismo nosi samo avionske marke.

Kao što je poznato, izdaju sve pošte besplatno i uglavnom se čovek može lako

naviđi da ih lepi na pisma i pakete, koji treba da budu preneti vazdušnom poštom (avionom). Na žalost, u budućnosti treba očekivati malo novih izdanja, pošto se prenos avionskih pošiljki sve više vrši bez dopunske avionske takse, kako se još od 1939 godine sa snobivanjem pokušava da sprovede. Danas već većina evropskih zemalja prenosi pisma od 20 grama bez dopunske takse za vazdušnu poštu. Skupljači će morati da obrate glavnu pažnju na već izašla izdanja.

i tako one same, u saglasnosti s poštanskom upravom, štampaju sveščice s umetnicima, na kojima se nalazi pored reda letenja i cena prevoza još i poslovna reklama. Sveščice se uvek mogu srediti po zemljama, koje su ih izdale.

Iz nekih zemalja poznati su mali tabaci u obliku traka, kao n. pr. u Švajcarskoj, Tanganjiki, Antigvi, Brit. Gujani i Švedskoj. Poznata je i podela na blokove umesto traka. Kod traka, koje je izdala Švajcarska, nalaze se u donjem rubu pri-

Nalepnice se štampaju u tabacima, sveščicama itd. Štampanje u tabacima najviše je u upotrebi. Broj nalepnica u jednom tabaku je različit. Velika Britanija je štampala tabake po 77 komada; u Brit. Gujani ima tabaka po 4, u Australiji po 20, u Nemačkoj 20 i 30, u Grčkoj 20, 25 i 14, u Francuskoj 60, 56, 90 itd.

Činjenica, koju treba naročito spomenuti, je da često ima tabaka sa tet-beš parovima. Pošte koje imaju takva izdanja su u ovim zemljama: Kipar, Brit. Gujana, Nemačka, Estonija, Indija, Madagaskar, Mauricius, Norveška, Okeanija, Portugalija, Sv. Lucija, Sv. Vincent i Španija.

U mnogim zemljama nalepnice se izdaju u obliku sveščica. Mnoge vazduhoplovne kompanije su odmah shvatile da su ovake sveščice vrlo zgodne za njihovu reklamu

vesci, na kojima su otštampani datum izdavanja i broj traka.

U početku, nalepnice nisu bile štampane svuda u istoj boji; docnije pak — posle kongresa Svetskog pošt. saveza 1922 — uvedena je uglavnom tamno-plava boja.

Na prvim izdanjima pojavili su se natpisi samo na jeziku dotične zemlje, ali posle nekog vremena ostvaren je međunarodni sporazum, po kome su sve nalepnice, pored jezika dotične zemlje, imale da nose i francuski tekst „Par Avion“. Moglo bi se očekivati da se, polazeći sa ovog stanovišta, sreću samo još dvojezične nalepnice. Ustvari ima ih trojezičnih i četvororojezičnih kakve se mogu naći u Belgiji, Švajcarskoj, Braziliji, Južnoj Africi, Kolumbiji i Sijamu.

Čini mi se da je vredno spomenuti i oblike izvesnih nalepnica. U Kanadi, SAD, Meksiku i Hondurasu bile su se pojavile nalepnice u obliku strele. Španija i Francuska su bile izdale trouglaste nalepnice, a iz Meksika su poznata dva izdanja u obliku aviona.

U dvema zemljama nalepnice su neko vreme izdavane korisnicima samo uz plaćanje dopunske avionske takse. Tako su se četiri izdanja istog formata, izdata 1922 godine u Čehoslovačkoj s natpisima „Prag—London“, „Prag—Pariz“, „Prag—Varšava“ i „Prag—Štrasburg“, prodavala po 10 helera komad. Isto tako u Mozambiku su se prvi put 1932 godine izdate nalepnice dobijale samo po izmirenju avionske takse, pri čemu je službenik povećani iznos označavao na za to propisanom mestu na nalepnici.

Treba li skupljati upotrebljene ili neupotrebljene nalepnice? Ovo je pitanje, koje skupljači često postavljaju. Ja bih savetovao da se skupljaju samo neupotrebljene nalepnice, sem kad se mogu dobiti primerci poništeni na pismima ili kartama.

Nalepnice treba prvenstveno na slobodnim albumskim listovima da budu postavljene (pričvršćene). Da li da se u zbirku unose celi tabaci, blokovi ili trake, stvar je ličnog ukusa. Treba pak primetiti da ove često puta lepe podvrste prikazuju naročite sastave i oblike tabaka i raznovrsne štamparske beleške. — Sveščice treba, naravno, u zbirku unositi cele i sa prozirnim uglovima ih učvrstiti.

Propratni tekst treba da bude sasvim kratak. Treba ga po mogućstvu ograničiti na datum izdavanja, zupčanje i ako je poznato, veličinu tiraža.

Naizad, bilo bi još savetno da se strane albuma ne pretrpavaju, jer ništa ne izgleda ružnije nego strana pretrpana nalepnicama.

Katalog avionskih nalepnica (Catalogue des étiquettes aéropostales. Paris. 2e édition. 1947) Fr. Milera, koji će se stalno dopunjavati naknadnim dodacima, daje podrobnija obaveštenja o ovom području.

Radovao bih se, kad bih mogao da dođem u vezu sa skupljačima, koji se interesuju za ovaj pododeljak aerofilatelije.

Naredbu o filatelističkoj razmeni sa inostranstvom treba izmeniti

Objavljivanjem novih pravnih propisa o privrednom sistemu FNRJ, koji su početkom ove godine stupili na snagu, stavljene su van snage, po sili zakona, odredbe Naredbe o načinu filatelističke razmene poštanskih maraka sa inostranstvom broj 13126 od 11 juna 1952 god. („Sl. list FNRJ“ broj 33/52), koje su u suprotnosti sa novim propisima.

Prema dosadašnjoj praksi naši razmenjivači su svoje filatelističke pošiljke dostavljali preko republičkih filatelističkih saveza Preduzeću za promet markama „Jugofilatelija“ (tač. 3 Naredbe), koje je vršilo pregled pošiljki i kontrolu primene odredaba pomenute Naredbe. S tim u vezi, „Jugofilatelija“ se u odnosu na razmenjivače stvarno pojavljivala kao organ sa administrativnim funkcijama (na pr. ovlašćenja u pogledu vraćanja pošiljki, pozivanje pošiljaoca u svojstvu nadzornog organa za primenu odredaba Naredbe itd.).

Na prošlogodišnjoj skupštini SFS izneto je dosta ozbiljnih zamerki na odredbu tač. 3 Naredbe, koju je razvitak društvenih odnosa u našem socijalističkom demokrat-skom sistemu već bio prevazišao i pregazio. Takođe su se, i tada i posle Skupštine, mogle čuti primedbe na rad preduzeća „Jugofilatelija“ (neekspeditivnosti i po mišljenju pojedinih filatelista, neopravda-

no dugo zadržavanje filatelističkih pošiljki i sl.).

Sada, međutim, propisi Uredbe o osnivanju preduzeća i radnji („Sl. list FNRJ“ broj 51/53) konačno su regulisali ovo pitanje oko koga se vodila živa diskusija među filatelistima — razmenjivačima poštanskih maraka sa inostranstvom i povodom koga su na adresu „Jugofilatelije“, opravdano ili neopravdano, stavljanje primedbe. Naime, član 12 pomenute Uredbe propisuje kategorično i jasno: „Preduzeća ne mogu vršiti državno-administrativne funkcije“. Prema tome, od 24 decembra 1953 godine (dan kada je Uredba stupila na snagu) trgovinsko preduzeće za promet markama „Jugofilatelija“, po sili zakona, po formalno — pravnim propisima, izgubilo je ovlašćenje dato mu ranije Naredbom o filatelističkoj razmeni poštanskih maraka sa inostranstvom. Dalje nastavljanje dosadašnje prakse u ovom pogledu pretstavljalo bi, van svake sumnje, kršenje zakonitosti i protivzakonit postupak. Mi ne vidimo nikakve mogućnosti za primenu stava 2 čl. 12 Uredbe, jer se u konkretnom slučaju radi o trgovinskom preduzeću čije se poslovanje, izuzev po vrsti robe, ni po čemu drugom ne razlikuje od ostalih naših trgovinskih preduzeća u zemlji. Poslovanje „Jugofilatelije“ nema ka-

rakter javne službe u smislu zadovoljavanja opštih potreba stanovništva i društvene zajednice, kao što je to slučaj na pr. kod preduzeća ptt saobraćaja i njihove zajednice, preduzeća željezničkog saobraćaja i njihove zajednice itd.

Naše je mišljenje da bi, u prelaznom periodu do donošenja nove naredbe o filatelističkoj razmeni sa inostranstvom, trebalo sve pošiljke naših razmenjivača sa inostranstvom slati neposredno i jedino Generalnoj direkciji pošta, koja, kao zajednica ptt preduzeća, vrši javnu službu prenosa poštanskih pošiljaka u unutrašnjem i međunarodnom saobraćaju.

Na našem saveznom filatelističkom društvenom organu stoji obaveza da, saradujući sa Generalnom direkcijom pošta, predloži što pre Saveznom izvršnom veću nacrt teksta nove naredbe o filatelističkoj razmeni poštanskih maraka sa inostranstvom. Filatelisti — razmenjivači sa pravom očekuju da će se pri izradi odredaba nove naredbe uzeti u obzir sva dosadašnja iskustva iz filatelističke razmene sa inostranstvom i da će proširenje kulturnih veza naše zemlje sa inostranstvom i posredstvom filatelije dobiti nov potstrek kroz odredbe nove naredbe koja bude doneta.

St. M. Jakovljević

Dom filatelije u Minhenu

Pre nekoliko godina, 8 avgusta 1950, gradska uprava Minhena u Nemačkoj ukazala je filateliji veliko priznanje izdvojivši iz sastava minhenske gradske biblioteke filatelističko odeljenje i stvorivši mogućnost za osnivanje filatelističke biblioteke u Minhenu. Ali, koliko gradski oci u Minhenu cene značaj filatelije pokazali su stavljanjem na raspoloženje za ovu svrhu u posebne vile u Posartovoj ulici br. 15, — i pored velike oskudice u stanovima u poluporušenom gradu za vreme Drugog svetskog rata.

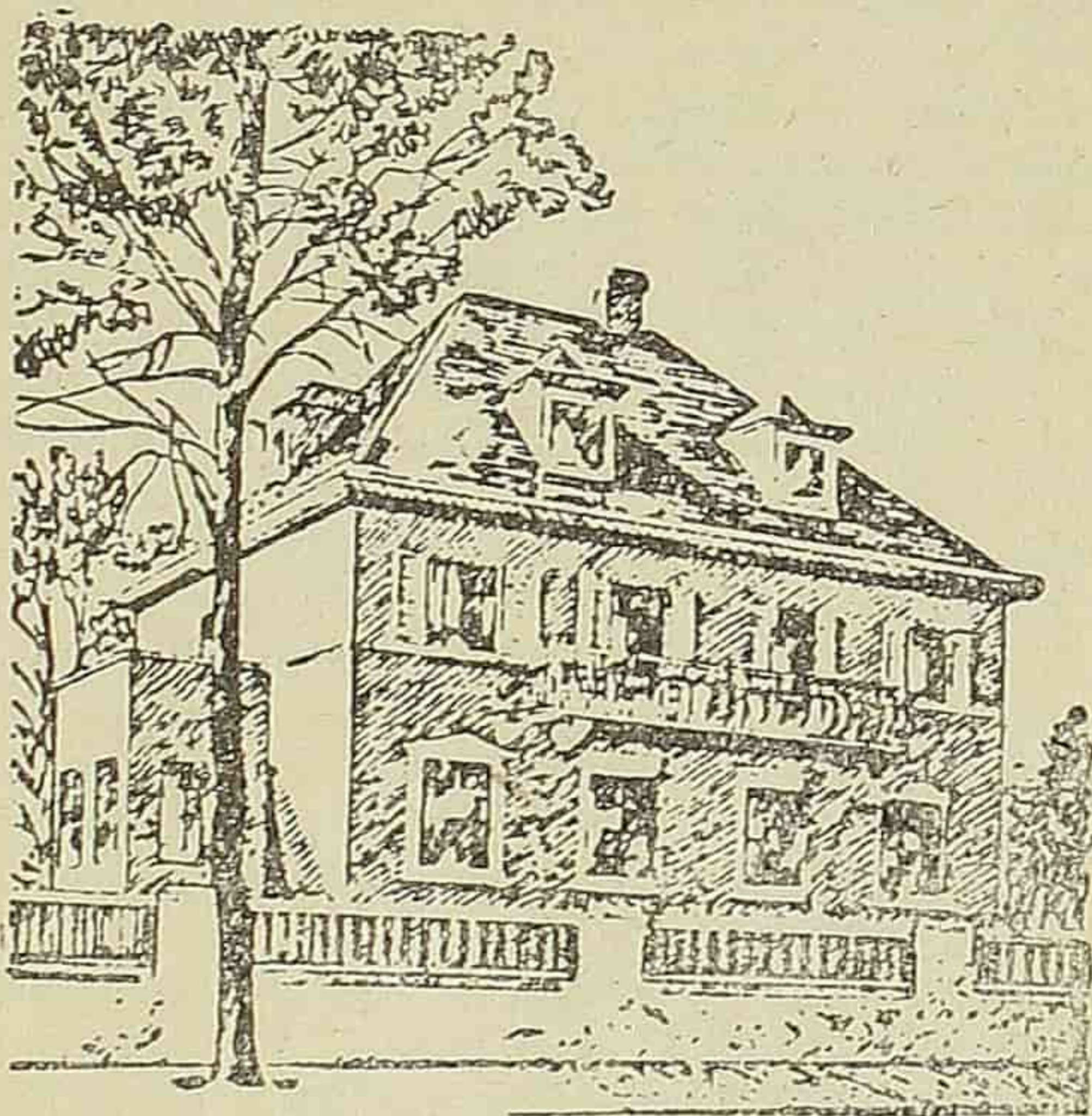
Vila se nalazi u jednoj od najlepših i mirnih ulica, u jednom lepom parku — vrtu punom starog ukrasnog drveća. Prozvata je DOM FILATELIJE.

Pre nego što je biblioteka bila preseljena u ovu zgradu, izvršene su potrebne prepravke prema potrebama filatelističke biblioteke, te sada posetioци u ovoj ukusnoj i prema svrsi uređenoj kući nalaze pored uživanja u filatelističkoj literaturi i prijatan odmor.

Minhenska filatelistička biblioteka postala je od male biblioteke Minhenskog filatelističkog društva i biblioteke njegovog zaslužnog predsednika Cinkgrafa, poznatog minhenskog trgovca umetninama, koji je 1931 godine spojio svoju biblioteku sa društvenom i time stvorio solidan temelj jednoj od danas najvećih filatelističkih biblioteka u svetu. Mnogo zasluga za razvoj ove biblioteke imaju još minhenski filatelisti Lariš i pukovnik Hugo Šreder, koji su poklonili mnoga i dosta retka dela iz filatelije. Pored ovih poklona ova je biblioteka dobila od mnogih nemačkih biblioteka sve duplikate knjiga filatelističkog i poštanskog sadržaja. Nisu izostala ni dosta velika novčana sretstva iz zaveštanja pojedinaca.

Biblioteka danas ima 11.000 svezaka, od kojih otpada na monografije 30%, na časopise, na nemačkom i na stranim jezicima, 50%, a 20% na kataloge, almanaha i prigodna izdanja za razne priredbe i dr.

Za retka i u jednom primerku poznata izdanja biblioteka ima svoj trezor, u kome se čuvaju retki primerci filatelističke literature, od kojih ćemo neka i ovde gvesti: „Der Briefmarkenfreund“ od Mo-

rica Rula iz 1864 godine; „Beschreibung der bis jetzt bekannten Briefmarken“, izdanje Bergera i Levraulta iz Minhena u 1864 godini; „Magazin für Briefmarkensammler“ izdanje Zschiesche & Köder; „Die schweizerischen Postmarken 1843—1862“ od Miraboa i Rajterskilda.

Na položaju bibliotekara nalazi se od 1949 godine Oto Miler, najpre u gradskoj, a od 1950 godine u ovoj filatelističkoj bi-

blioteci, koji već više od 30 godina radi na prikupljanju filatelističke literature, a njegovo je delo i izdavanje „Literatur Nachrichten“, — povremenih publikacija, u kojima se obrađuju svaka tri meseca oko 120 časopisa iz celog sveta, te korisno služe savremenim naprednim filatelistima i piscima.

Pored toga Miler je uredio i svoj „INDEX“, sastavljen iz 25.000 kartona, sredenih po zemljama, odnosno svih država koje su do sada izdavale poštanske marke, bez obzira da li one i danas postoje kao samostalne države. U ovoj kartoteci nalazi se sve o tim zemljama, kako u pogledu izdatih maraka, tako i u pogledu njho-

ve literature i istoriskog razvitka poštanske službe. — Podatke iz ovog „INDEX“-a može svako koristiti uz minimalne troškove oko prepisivanja i otpreme, tako da pisci članaka i knjiga mogu odmah dobiti sve potrebne im podatke.

Biblioteka ima uređenu čitaonicu; zainteresovani mogu dobiti na čitanje sve knjige i časopise, a uz izvesne uslove i odnositi ih svojim kućama na čitanje.

Ova filatelistička biblioteka ima svoju knjigu posetilaca, u koju se upisuju posetioци, među kojima ima na stotina posetilaca iz Nemačke i inostranstva, koji uživaju glas prominentnih filatelista.

Kroz filatelistički svet

ČLANAK PROF. FRANA BRNIČEVIĆA U „FILATELIJI“

U broju 12/53 časopisa „Filatelija“, organa FSH, objavljen je članak prof. Frana Brničevića iz Osijeka pod naslovom „Potrebna je intervencija zakonodavca“, u kome se iznosi i obrazlaže potreba zakonskog regulisanja izdavanja poštanskih maraka u našoj zemlji. Pisac članka dao je i konkretan predlog teksta zakonskih propisa koje bi, po njegovom mišljenju, trebalo doneti. Ideje druga Brničevića podržaćе svi amateri — filatelisti, naročito u pogledu predloženih mera za suzbijanje spekulativnih izdanja.

Međutim, neke odredbe u tom predlogu ne bi se mogle prihvatiti. Mi konkretno mislimo na odredbu prema kojoj bi „Jugofilatelija“ imala isključivo pravo prodaje i izvoza maraka FNRJ u inostranstvo. Slažemo se s tim da se pravo izvoza maraka rezerviše isključivo za preduzeća socijalističkog sektora, ali se ne možemo složiti sa monopolom jednog jedinog preduzeća. Monopolizam kao pojava u trgovinskom prometu može često više da šteti nego da koristi. Nedavno objavljeni zakonski propisi idu za tim da se monopolizam u robnom prometu suzbije i likvidira. Bilo bi korisno da se osnuje još koje preduzeće za promet markama u zemlji i da se tim preduzećima ostavi i mogućnost obavljanja poslova izvoza maraka, ako za to bude bilo ekonomskih i drugih opravdanih uslova.

DETALJI VREDNI PAŽNJE

Prema informacijama koje dolaze iz Trsta u br. 11 Rivista Filatelica objavljene su cene Esperanto maraka VUJNA 1953 god. i to:

pod br. 22 avionska, (ljubičasta-violet) Lira 1.600

pod br. 23 avionska, jorgovanaste boje (lila) Lira 3.500

pod br. 24 avionski blok od 8 maraka (lila) Lira 30.000.

)—(

Američki časopis The philatelic Exporter u septembarskom broju 1953 god. donosi oglas firme Southern Stamp Service LTD u kome ona nudi kompletne serije (od 4 vrednosti) **fino poništenih jugoslovenskih maraka** „Novi jadranski moto-reli“ uz sledeće prodajne cene:

za 12 kom, 10/—

za 100 kom, 75/—

za 1000 kom, 700/—

R. A.

NAŠE MARKE NA STRANIM TRŽIŠTIMA

Firma L. Hermouet iz Pariza nudi naše marke: Branka Radičevića za 37 fr. i Crv. krst, franko i porto, obe za 9 fr.

Po istim cenama nudi odgovarajuća izdanja za STT zonu B.

STO GODINA ŠTAMPANJA MARAKA U JEDNOJ ŠTAMPARIJI

Sto godina besprekidne izrade maraka u privatnoj štampariji!

Bilo je to 1852 godine, kad je londonska firma Waterlow dobila porudžbinu da otštampa dve marke Britanske Gijane; to su bile marke od 1 i 4 centa, koje se danas, neupotrebljene, cene 350 i 450 funti za 1 komad. Od tada ova firma stalno izrađuje marke za razne poštanske uprave: funtovske vrednosti Velike Britanije, za Virdžinsko ostrvlje, Sijam, indiske države, južno-američke države, britanske kolonije i dominione itd.

PLAVI HAVAJI

Tako se zovu prve 4 marke Havajskih ostrva, koje su izdane 1851 i 1852 g. Naime,

1851 godine izdane su 3 vrednosti: od 2, 5 i 13 c., a 1852 g. od 13 c. u nešto izmenjenom izdanju. Ove marke upotrebljavane su za poštanske pošiljke misionara na Havajskim ostrvima za SAD. Ove su marke štampane u glavnom gradu Havaja, Honolulu, u knjigotisku i tehnički su dosta primitivno izrađene. Ali i ako su one po tehničkoj obradi vrlo primitivne, a i crteži na njima su neinteresantni, jer pokazuju samo velike brojke nominalnih vrednosti, ipak se ovde radi o vrlo retkim i zato skupocenim markama, naročito o vrednosti od 2 c., od koje je danas poznato svega nekoliko primeraka. Tako je u poznatoj Hindovoj zbirci bio jedan primerak, istina repariran, ali ipak od velike vrednosti.

Ove marke poništavane su žigom od debelih crta ili žigom „Honolulu, U. S. Postage Paid“. Poznati su i primerci ručno poništavani precrtavani običnim mastilom; tako su poništavale pošte na manjim havajskim ostrvima. Poznata su još i neka pisma sa neponištenim markama, a postoje i pisma, koja su poništavana tek po pripeću u SAD.

Po vrednosti najbolje stoji marka od 2 centa, pa onda ona od 13 centa iz 1852, pa one od 5 c. i od 13 c. iz 1851 g.

S. M. J.

NOVA IZDANJA U FRANCUSKOJ U 1954 GODINI

U program za 1954 godinu predviđa se: za 20 mart, za „Dan marke“, jedna marka od 12+3 fr.; za 6 juni jedna spomen marka za desetogodišnjicu iskrcavanja savezničkih trupa u Normandiji.

POVLAČENJE IZ TEČAJA FRANCUSKIH MARAKA

12 decembra 1953 povučene su iz tečaja: marka od 12 fr. „Tour de France“ i 6 vrednosti znamenitih ljudi iz XII do XX veka.

13 februara 1954 biće povučene iz tečaja: 8 i 12 fr. (Gondon), 40 fr. (Chambord), 40 fr. (Pic du Midi) i 50 fr. (Kaenska opatija).

IZDANJE CARSKERUSIJE SA SLIKAMA ROMANOVA SA FINSKIM VREDNOSTIMA

Jubilarno izdanje carske Rusije sa slikama Romanova pronađeno je sada sa finskim oznakama vrednosti. Finska je, kao što se zna, do 1917 godine bila u sastavu carske Rusije i imala je svoje posebne poštanske marke, odnosno ruske marke, ali sa finskom vrednošću. Tako je bilo spremjeno i izdanje Romanova sa finskom vrednošću, ali zbog revolucije nije bilo pušteno u tečaj, nego je propalo u štampariji. Jedan službenik državne štamparije u Petrogradu bio je uzeo tri kompletne serije i otišao u emigraciju. Jednu od tih serija prodao je poznatom ruskom filatelistu, ju-

veliru Agatonu Fabergu, koji ju je bio prikazao na jednoj filatelističkoj izložbi u Finskoj. Sudbina ostalih dveju serija nije poznata i pored ozbiljnog traganja filatelista na sve strane.

S. M. J.

PRVA POŠTANSKA MARKA U DANSKOJ

Poštanskim zakonom od 11 marta 1851 godine uvedene su poštanske marke u Danskoj, a 1 aprila iste godine pojavila se prva poštanska marka. Ova prva imala je vrednost „Fire R. B. S.“ tj. 4 Rigsbanskilling-a. To je bila tada opšta taksa za jedno pismo od 15,63 grama (= 1 lod).

Crtež za marku izradio je, gravirao i štampao M. W. Ferslew, dvorski graver iz Kopenhagena. Crtež predstavlja kraljevsku krunu iznad ukrštenog mača i skiptra. U spoljašnjem okviru je natpis „Kongeligt Post - Frimaerke“ (kraljevska poštanska marka).

Ova marka je štampana na ručnom papiru, s krunom u vodoznaku. Osnova je bila izrađena u dubokoj štampi, a slika u knjigotisku. Boja je bila mrka. Tabaci perforirani. Prvi tiraž bio je od 38.264 tabaka.

Osnova sledeća tri tiraža bila je izrađena u knjigotisku.

Ukupan tiraž ove marke bio je 157.615 tabaka po 100 komada.

Lj. M.

FILATELIJA U ŠKOLI

Sakupljeni u jedno društvo „Coopérative Philatelique des Instituteurs“, oko 200 članova iz kruga nastavnika predano su se odali iskorišćavanju filatelije u pedagoške svrhe. Budući da su i sami filateliste, ozbiljno su shvatili koliku im pomoć može pružiti marka u njihovim predavanjima.

„Instruktivna filatelija“, tako nazvana, nije neka moda skupljanja maraka; ona nema ničega zajedničkog sa „konstruktivnom“ filatelijom ili sa sastavljanjem zbiraka po temama. To je prosto na prosto, korišćenje slika na markama za bolje poučavanje učenika, u bezbrojnim područjima.

Pretsednik, — osnivač ove „Kooperative“, razdelio je br. 1 jednog biltena, iz koga se jasno vide ciljevi, kojima se teži u ovom poduhvatu. Taj bilten koristiće svi ma onim čitaocima, koje interesuju metode poučavanja i sistem „marke — nagrade“ kao pomoćnog sretstva.

IZDAVANJE MARAKA U ČAST F. A. O.

Prve marke, koje će izdati O. U. N. u 1954 godini, biće dve marke u čast F.A.O.: jedna od 3 centa zlatna/zelena i druga od 8 centa zlatna/plava, izrađene u Londonu kod firme Thomas de la Rue; one će pri-

kazivati simboličan klas, uokviren uobičajenim natpisima kod Ujedinjenih Nacija na pet jezika.

Za naše čitaoce, neupućene u ove skraćnice, moramo objasniti da F. A. O. dolazi od Food and Agriculture Organization. — Ovaj odeljak O. U. N. ima četverostruki cilj: pomoći narodima da uzdignu svoj standard života, poboljšati ishranu svih zemalja, raditi na razviću poljoprivrede, šumarstva i ribarstva i najzad, poboljšati uslove seoskog stanovništva.

ŠTETA OPAMETI ČOVEKA

Švajcarski list S. B. Z. donosi jedno saopštenje pod potpisom F. T., koje prenosi mo, radi pouke, našim čitaocima.

„U mojoj zbirci nalazila se jedna švajcarska marka „Poste Locale“ sa uokvirenim krstom i sa plavim žigom P O iz Chur-a. Poslao sam tu marku na ispitivanje i, na svoje ne malo iznenađenje, dobio izveštaj da se na marci nalazi jedna pukotina od preloma.

Po jednom inseratu u jednom filatelističkom listu poslao sam marku u „kliniku“, jer sam mislio da se jedan takav mali nedostatak može lako otkloniti. Mada je marka imala dobre rubove, upitao me je „hirurg“, da li bih želeo da ih još proširi. Odbio sam to s nalogom da se samo ona pukotina popravi.

Posle nekoliko nedelja vraćena mi je marka i mogao sam, na žalost, samo utvrditi, da joj zadržavanje na klinici nije bilo od velike koristi.

Novi atest koji sam pribavio, glasio je: „Marka i žig originalni. Primerak je, međutim, jako ispran i sa cele zadnje strane ojačan papirnom kašom (Ovaj način repa-

rature radi se specijalno u Austriji i Nemačkoj).“

Pošto nisam hteo da imam u svojoj zbirci nijednu tako repariranu marku, poslao sam je jednom specijalisti, koji ju je ocenio sa 20 franaka.

Pre popravke vrednost marke je bila 90 fr. — Troškovi na reparaturu i poštarinu iznosili su 14,50 fr.; ispitivanje 3,50 fr.; svega 17 franaka.

Posle ovakog računa odlučio sam da uništiti ovu marku, i izlečio sam se od takvih pokušaja repariranja maraka po „klinikama“.

IZ ENGLESKIH KOLONIJA

23 novembra u veče pošli su kraljica Jelisaveta II i hercog od Edinburga na svoj polugodišnji „Commonwealth-Tour“. Vazdušnom krstaricom „Canopus“ kraljevski par je najpre, — novina za britanskog suverena! — preleteo preko Atlantskog okeana za Njufundland i zatim, posle sata i po, dalje za Bermude, gde je predviđen jedan dan odmora. „Royal Tour“ počinje zvanično na Jamajci, odakle će se put nastaviti brodom. Ide se kroz Panamski kanal, preko Fidži-ostrva, Tonga, Novog Selande, Australije, Kokosovih ostrva, Cejlona, Adena, Kenija-Ugande, Tobruka, Malte i Gibraltara; sredinom maja vraća se u London. Pored zvaničnih primanja i drugih svečanih priredaba ostaviće ovaj put svoje tragove i u filateliji: u posebnim kolonijama biće po jedna vrednost iz serije u tečaju izdata s pretiskom „ROYAL VISIT 1953 (ili 1954)“, s izuzetkom Novog Selande i Australije, koje će izdati naročite prigodne marke. Marke će biti prodavane samo nedelju dana, odnosno za vreme trajanja posete. (S. B. Z.)

KOVERTA SA DVEMA VREDNOSNIM OZNAKAMA

Neupotrebljena koverta br. 27 A., sa dvema vrednosnim oznakama — u gornjem desnom i donjem levom uglu, ali u izvrnutom položaju, — na prednjoj (naslovnoj) strani objavljena je kao zanimljiv specijalitet u broju 4 za 1951 godinu, na strani 119, „Filateliste“.

Sada nam je došla do ruku ista takva koverta — upotrebljena. Koverta je pošla

iz Prilepa, što se vidi iz jasnog otiska žiga pošte Prilep od 15. II. 51.

Bran. Novaković

ESEJI DOPISNIH KARATA

Kod poslednje dopisne karte od 10 dinara, koja je sada u tečaju, pojavili su se eseji koji se razlikuju od originala samo po papiru. Kod njih je papir plavičast i sasvim tanak.

Kako saznajemo, ovi eseji su služili kao završni zaštitni listovi u paketima dopisnih karata, koje su u tečaju.

Наше МАРКЕ

U 12 broju „Filateliste“ iz prošle godine objavili smo crteže prvih 6 maraka iz serije sa slikama životinja, koja se nalazi u izradi i verovatno da će se pustiti u promet sredinom aprila ove godine.

Istom prilikom pogrešno su objavljene slike na završnim vrednostima serije.

Danas donosimo definitivne slike i ovih maraka, i to: 30.— din. pretstavlja orla bradana, 35.— dinara velikog trčuljka (PROCERUS GIGAS), 50.— dinara vrstu cvrčka (CALLIMENUS PANCICI), 65.— dinara crnog dalmatinskog guštera, 70.— dinara čovečju ribicu i 100.— dinara ohridsku pastrmku.

ПРИГОДНИ ЖИГОВИ

PETROVARADIN. — 29—31. XII. 1953

U vezi objave prigodnog žiga upotrebljavanog u Petrovaradinu o proslavi 200 godišnjice tamošnje pošte donosimo i detalje opisa toga žiga: oblik položen ovalan, veličine 33 : 52 mm; u ovalnom prstenu su natpisi „DVESTA GODINA POŠTE“ (u gornjem delu), a u donjem delu, prekinutom lovorovom grančicom sa brojkom 200, nepromenljiv datum 29. XII. 1953; u kra-

jevima ovala, u ukrasnim delovima su jubilarne godine: levo „1753“, desno „1953“; u srednjem polju je slika Petrovaradina, a iznad nje, u vodoravnom redu natpis „U PETROVARADINU“.

HORGOS. — 20—27. XII. 1953

U vezi objave prigodnog žiga upotrebljavanog u Horgošu o proslavi 200 godišnjice tamošnje pošte donosimo još i ove bliže podatke o tome žigu: Oblik žiga prstenast;

veličine prečnika 41/31 mm; natpis u prstenu „DVESTOGODIŠNJICA POŠTE U HORGOSU / 20—27. XII. 1953“.

U toj objavi u broju 12 za 1953 godinu pogrešno je navedeno da je žigosanje plavom bojom „vršeno od strane sreza senčanskog“, a trebalo je da glasi „od strane sreske pošte Senta“.

ZAGREB. — 12—19. XII. 1953

U vezi objave prigodnog žiga za „Nedjelju kože i obuće“ u broju 12 za 1953 godinu

donosimo sada i sliku toga žiga i dalje detalje o njemu: Žig je metalan, ručni, jednokružan, s prečnikom veličine 30¹/₂ mm. Tačan natpis u krugu je „2. TJEDAN KOŽE i OBUĆE / SEMAINE DU CUIR ET DE LA CHAUSSURE“; u sredini žiga je razvijena koža i ukrštene obućarske alatke; iznad toga „ZAGREB“, a ispod nepromjenljivi datum „12—19. XII. 53“.

Sem toga došli smo i do reklamnog prigodnog žiga pošte Beograd 2 sa reklamnim delom u 4 reda: „POSJETITE TJEDAN /

KOŽE i OBUĆE U ZAGREBU / OD 12—XII—DO (slika kože i cipele) 19—XII—1953 / POVLASTICA NA ŽELJEZNICI 25%“.

POSTOJNA. — 21—24. I. 1954

Na predlog Direkcije PTT Ljubljana odobrila je Gl. direkcija pošta pod br. 76 od 15. I. 1954, povodom održavanja Prvog jugoslovenskog kongresa speleologa u Postojni od 21 do 24 januara 1954, izradu i upotrebu prigodnog žiga na pošti u Postojni; žig je metalan, s tekstom „I KONGRES SPELEOLOGOV JUGOSLAVIJE. 21—24. I. 1954 — POSTOJNA“.

KIKINDA. — 30. I—6. II. 1954

U označenom vremenu održana je u Kikindi proslava „Kikindskog dištrikta“ — a ujedno i 200 godišnjice pošte u Kikindi. — Žig nosi nepokretan datum a upotrebljen je u crnoj boji.

Гlobe **МАРКЕ**

BAHAMA

1. I. 1954. — Nova serija franko maraka sa slikom kraljice Jelisavete II u medaljonu, sa slikama maraka iz 1948 godine, izdatim o 300 godišnjici Bahame, sa zamenjenim slikama suverena u medaljonu i izbrisanim prigodnim natpisom: 1/2 d. nerandžasta i crna (dečija klinika), 1 d. smeđa i zelena (poljski radovi), 1 1/2 d. crna i plava (etablisman u Out Island-u), 2 d. tamno-zelena i žučkasta (urođenik korpar), 3 d. crvena i siva (ribarska flotila), 4 d. jorgovanasto-crvena i tirkizna (ski), 5 d. plava i smeđa (moderna mlekarica), 6 d. ljubičasto-siva i plava (moderni transporti), 8 d. slezasta i crna (plaža u Paradizu), 10 d. plava i crna (hoteli), 1 Š. sepija i ultramarinska (regate), 2 Š. crna i nerandžasta (plantaža za gajenje sisala), 2 Š. 6 d. plava i siva (pomorsko brodogradilište), 5 Š. nerandžasta a zelena (tunolovke), 10 Š. siva i crna (solane) i 1 F. st. jorgovanasto-crvena i siva (lokalni parlamenat).

BELGIJA

15. XII. 1953. — I ove godine izdata je jedna serija maraka sa doplatkom u korist Društva za borbu protiv tuberkuloze. Serija se sastoji iz 4 marke s alegoriskom slikom iz 1951 godine, samo s promenjenom godinom „1953“: 20+5 c. plava, 30+20 c. ljubičasta, 1,20+30 c. sepija 1,50 Fr.+50 c. siva, i 4 vrednosti sa slikama znamenitih boraca protiv ove bolesti: 2 F.+75 fakultet u Liježu, 1862—1938), 3+1,50 F. crvena c. zelena (Ernest Malvoz, profesor na medic.

(Carlo Forlanini, prof. medic. fakulteta u Paviji, 1847—1918), 4+2 F. plava (Albert Calmette, francuski marinski lekar, 1863—1933) i 8+4 F. smeđa (Robert Koch, 1843—1910).

BERMUDA

8. XII. 1953. — Da bi se očuvala uspomena na Bermudsku konferenciju, izdate su 2 marke iz nove serije sa slikom kraljice Jelisavete II, sa pretiskom u dva reda „THREE POWER TALKS / DECEMBER 1953“: 3 d. jorgovanasta (karta ostrva) i 1 Š. 3 d. plava (s istom slikom).

BOLIVIJA

XII. 1953. — Druga partija serije spomen maraka o prvoj godišnjici revolucije od 2 aprila 1952 g., sve sa istom slikom (Villaruel Gualberto, Victor Paz Estenssoro, Herman Siles Zuaco) i s natpisima: iznad njihovih slika „REVOLUCION NACIONAL 9-ABRIL-1952“, a ispod „INDEPENDENCIA ECONOMICA“, za redovnu poštu: 0,50 B. jorgovanasto-crvena, 1 B. ružičasta, 2 B. ljubičasta, 4 B. okerasta i 5 B. jorgovanasta; za vazдушnu poštu: 3,70 B. smeđa, 10 B. otvoreno-zelena, 16 B. nerandžasta i 40 B. siva.

BRAZILIJA

1) 17. XI. 1953. — O 50 godišnjici potpisa ugovora u Petropolisu između Brazilije i Bolivije izdate su 2 marke sa alegor. slikom pravde: 80 c. škrljasta i 1,20 Cr. jorgovanasta.

2) 29. XI. 1953. — Za treći „Narodni praznik žita“, sa slikom kosača: 60 c. zelena.

3) 30. XI. 1953. — Marka za obaveznu upotrebu od 30. XI. do 6. XII. 1953, sa slikom istom kao i one iz 1952 godine, samo u promenjenoj boji, u korist fonda za borbu protiv lepree: 10 c. žuto-zelena.

VATIKAN

10. XI. 1953. — Izdate su spomen marke sa slikom svetog Bernarda i prema njemu sveta Marija (prema slici Fillippina Lippi, koja se nalazi u jednoj florentinskoj crkvi): 20 L. zeleno-maslinasta a jorgovanasta i 60 L. ultramarinska i zeleno-maslinasta.

GRENADA

28. XII. 1953. — Izdata je još jedna vrednost serije sa slikom kraljice Jelisavete II: 6 c. maslinasta i crna.

EGIPAT

23. XI. 1953. — Za elektronsku izložbu u Kai-ru izdata je jedna marka od 10 m. plava sa prigodnim crtežom i s natpisom na arapskom i francuskom „Exposition Electronique. LE CAIRE. 23. 11. 53”.

IZRAEL

XII. 1953. — Dopunske vrednosti serije sa slikama antičkog novca: 80 p. okerasta (novac kralja Jonatana iz plemena Makabeja, 103—76 pre naše ere), 95 p. otvoreno-zelena (iz četvrte godine rata za oslobođenje od Rimljana, 66—70 g. naše ere), 100 p. smeđe-crvena (iz rata Bar-Kohba, 132—135 g. naše ere), 125 p. otvoreno plava (iz iste epohe kao prethodna).

JAMAJKA

XII. 1953. — Povodom posete kraljice Jelisavete II izdata je jedna marka iz redovne serije s kraljičinom slikom u medaljonu od 2 d. zelena i crna sa slikom kokosovih drveta sa prigodnim pretiskom u 2 reda „ROYAL VIST / 1953”.

JAPAN

20. XI. 1953. — Propagandne turističke marke za nacionalni park Unzen: 5 yen crvena (planina Unzen) i 10 yen plava (obala Chichiiwa).

KOLUMBIJA

1) XI. 1953. — 100 godišnjica horografske komisije obeležena izdanjem jedne serije od 4 marke s istim crnim okvirom: 15 c. crna i karminasta (Don Manuel Ancizar), 23 c. crna i ultramarin (José Jeronimo Triana), 30 c. crna i sepija (Manuel Ponce de Leon), 1 P. crna i smaragdna (Agustin Codazzi).

2) XII. 1953. — Za II filatelističku izložbu u Bogoti izradene su prigodne marke od takse-nih maraka s pretiskom prigodnog natpisa „II EXPOSICION FILATELICA / NACIONAL / BOGOTA / DICBRE 1953” i nove vrednosti: za redovnu poštu, s pretiskom „CORREOS”: 5 CENTAVOS / 5 P. plava, smaragdna, žuta i crvena; za vazдушnu poštu, s pretiskom „CORREO AEREO”: 15 CENTAVOS / 10 P. smaragdna, ružičasta, zelena i jorgovanasta.

KUBA

1) XII. 1953. — U korist Nacionalnog saveta protiv tuberkuloze izdata je jedna marka za obaveznu upotrebu: 1 c. ružičasta.

2) XII. 1953. — O 100 godišnjici rođenja rodoljuba José-Maria Marti: za redovnu poštu: 13 c. siva i sepija (prvi broj dnevnika Patria); za vazдушnu poštu: 5 c. jorgovanasto-ružičasta i crna (Marti u krugu radnika fabrike duvana u Tampi na Floridi), 8 c. zelena i crna (dom Maksima Gomeza u Montekristi-Dominika, gde je potpisan manifest revolucije 29 marta 1895 g.)

LIBERIJA

18. XI. 1953. — Marke sa liberiskim ticama: a) oblika pravougaonog, zupčane i nezupčane: 1 c. karminasta i plava (oiseau-poivre), 4 c.

smeđa i žuta (calao), 5 c. zeleno-plava i jorgovanasta (martin ribolovac); — b) oblika kvadratnog: 3 c. ultramarin i žuto-smeđa (rollier), 10 c. jorgovanasto-ružičasta i zelena (jacana), 12 c. nerandžasta a smeđa (tisserin).

NOVI SELAND

9. XII. 1953. — Za spomen posete kraljice Jelisavete II izdate su dve marke: 3 d. jorgovanasta, oblika uspravnog pravougaonika, s kraljičinom slikom; 4 d. plava, oblika položenog pravougaonika, sa slikom kraljice Jelisavete i vojvode od Edinburga.

S. A. D.

U broju 12/53 pogrešno je otštampano pod 3) za spomen marku, da je izdata o 30-godišnjici Njujorka, a treba da stoji o 300 godišnjici: 3 c. jorgovanasto-ružičasta (holandski brod ukotvljen pred Novim Amsterdamom).

SARSKA OBLAST

1) 18. XII. 1953. — Izdata je jedna marka s doplatkom u korist tolejske benediktinske opatije: 30+10 F. crna (sv. Benedikt i sv. Mavro).

2) 19. XII. 1953. — Jedna vrednost za redovnu poštu: 10 F. zeleno-maslinasta (Ludvikova gimnazija u Sarbrikenju).

SVETA LUCIJA

12. XI. 1953. — Prva vrednost iz serije za redovnu poštu sa slikom kraljice Jelisavete II: 2 c. jorgovanasto-ružičasta.

TURSKA

1) XI. 1953. — Izdate su 2 marke sa slikom ankarske citadele sa maraka iz 1952 godine: 0,50 k. crvena i 0,50 sepija.

2) XI. 1953. — Izdate su 2 marke tipa „Ataturk” iz 1931 godine: 2 k. ružičasta i 10 k. maslinasta.

UJEDINJENE NACIJE

10. XII. 1953. — Za Dan prava čoveka izdate su 2 marke sa simbol. slikom i sa natpisima na pet jezika: 3 c. plava i 5 c. crvena.

FILIPIN

XII. 1953. — Službena marka izradena s pretiskom „O. B.” (official business) na jednoj marci iz serije „znamenitih Filipinaca”, koja nije bila puštana u tečaj bez pretiska: 1 c. smeđe-crvena (Manuel E. Quesson).

FIDŽI

16. XII. 1953. — O poseti kraljice Jelisavete II izdata je marka od 8 d. sa slikom grba o. Fidži i kraljice (u medaljonu), boje karminasto-ružičaste; pretisak „ROYAL VISIT 1953”.

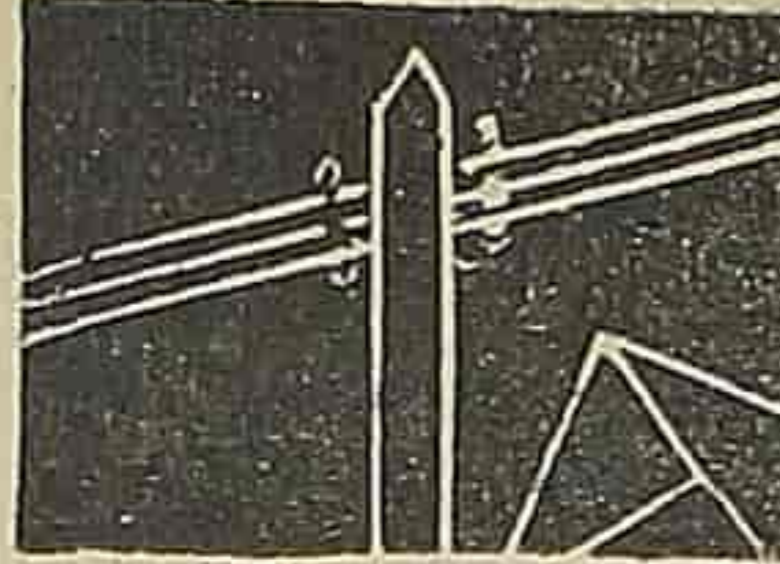
FRANCUSKA

14. XII. 1953. — Puštene su u tečaj dve marke s doplatkom u korist Crv. Krsta. 12+3 F. (gospoda s devojčicom) i 15+5 F. (povratak s krštenja).

HONDURAS

XI. 1953. — Službene spomen marke za vazдушnu poštu iz 1952 g. (sa slikom Izabele Katolikinje) sa crvenim pretiskom „OFICIAL” izdate su sada s novim pretiskom u karminastoj boji: a) „HABILITADO 1953” i novih vrednosti: L 0,10 / 1 c. jorgovanasta i maslinasta, L 0,12 / 1 c. jorgovanasta i maslinasta, L 0,15 / 2 c. smeđa i ljubičasta, L 0,20 / 2 c. smeđa i ljubičasta, L 0,24 / 2 c. smeđa i ljubičasta, L 0,25 / 2 c. smeđa i ljubičasta, L 0,30 / 8 c. crvena i crna, L 0,35 — 8 c. crvena i crna, L 0,50 / 8 c. crvena i crna, L 0,60 / 8 c. crvena i crna, 1 L. zelena i smeđe-jorgovanasta, 2 L. plava i smeđe-crvena, 5 L. nerandžasta i plavo-crna; — b) „ENTREGA IMMEDIATA 1953”: L 0,20 / 1 c. jorgovanasta i maslinasta.

ПЛАТИТЕ ОДМАХ ДУЖНУ ПРЕТПЛАТУ!
ОБНОВИТЕ ПРЕТПЛАТУ ЗА 1954 ГОДИНУ!

Iz Saveza Filatelista Jugoslavije

ŠTA JE SA SAVETOM ZA IZDAVANJE MARAKA?

Uredništvo našeg časopisa obratilo se Savezu filatelista Jugoslavije za informaciju o učešću i saradnji pretstavnika SFJ u radu Saveta za izdavanje maraka. Naše čitaoce filateliste svakako će interesovati dobivena obaveštenja koja niže donosimo.

Devet meseci nisu sazivane sednice Saveta za izdavanje maraka, od 27 marta pa sve do 30 decembra 1953 g. U ovom periodu doneto je više odluka u vezi sa izdavanjem prigodnih maraka, iako Savet kao celina nije učestvovao u donošenju tih odluka. Ni od Saveza filatelista Jugoslavije, kao najzainteresovanije društvene organizacije koja bi trebalo da bude prvi saradnik GDP kod izdavanja prigodnih maraka, nije traženo u tom međuvremenu mišljenje ni po jednom pitanju. Prilikom emisije serije prigodnih maraka povodom održavanja međunarodnih auto-moto trka 1953, Savezu je, na svega dva dana pre puštanja u tečaj ove serije, službeno saopšteno da će filatelisti moći da dobiju samo po jedan primerak marke nominale din. 70.—, što drugim rečima znači da je ponovo zaveden sistem tzv. ključ-marke kod nekih izdanja.

Da li je takva devetomesečna praksa poštanske uprave u skladu sa njenom zvaničnom izjavom objavljenom u br. 1 „Filatelista“ iz 1953 god.: da Savet za izdavanje maraka „smatra u sadanjim uslovima za konstruktivno telo koje će joj pomoći po svim pitanjima izdavanja maraka“!

Najzad, na dan 30 decembra pr. godine, kada se steklo već uverenje da je Savet prestao da egzistira, sazvana je sednica na kojoj je trebalo da se rasmotre dva pitanja:

1. izdavanje serije prigodnih maraka posvećenih proslavi 150-te godišnjice Prvog srpskog ustanka, i

2. program emisije prigodnih maraka u 1954 godini.

U pogledu maraka koje će se izdati povodom proslave dana Prvog ustanka predloženo je da se štampa serija od 5 maraka, i to 4 marke sa temama: portreti ustaničkih vođa, istoriski predmeti i spomenici iz perioda Prvog ustanka, i 1 marka čiji bi motiv simbolično izražavao stremljenja Prvog ustanka. Na pripremama u izboru tematike i realizaciji zamisli za ovu marku angažovaće se naši istaknuti umetnici Đ.

Andrejević-Kun, Milo Milunović, B. Karanović i dr.

Diskusija o programu izdanja prigodnih maraka za 1954 god. odložena je, na predlog pretstavnika SFJ-a, dok se od svih republičkih saveza filatelista prikupe konkretni predlozi u tom pogledu.

18. januara 1953 god.

R. A.

ИЗ САВЕЗА ФИЛАТЕЛИСТА СРБИЈЕ

НОВО ПОВЕРЕНИШТВО У

АЛИБУНАРУ

10 јануара 1954 одржан је састанак филателиста алибунарског среза ради оснивања Повереништва Савеза филателиста Србије у Алибунару. Присуствовало је 12 филателиста и 15 пионира и омладинаца, ученика Осмогодишње школе из места. Од стране подружнице Вршац присуствовао је председник Милан Влаисављевић. По одређивању дневног реда, председавајући је прочитао „Белешке о развоју филателије“, а затим су прочитани одељци из правила СФС, који се односе на права и дужности чланова. Прочитан је допис Савеза Бр. 28/54, којим СФС даје сагласност о формирању Повереништва у Алибунару. После тога је изабран за повереника Босиок Георге, учитељ, за заменика Обрадовић Миладин, служб. и за благајника Урсаке Константин, учитељ.

Подружница Вршац, од које се одваја ово повереништво, предало је преко председника Влаисављевића: 1 повезан комплет „Филателисте“ 1949—1953, 1 каталог Цумштајн 1953, 1 алманах ФСХ за 1951 г., 1 „Специјални каталог марака ФНРЈ“ за 1948 г. и 3 гумена штампбиља за ново повереништво. Сем тога Подружница Вршац предала је новом Повереништву све аконтације, које су код ње имали чланови новог Повереништва за набавку марака.

После састанка изложена је на 30 картона сређена збирка марака ФНРЈ у просторијама месне књижнице и читаонице целог дана грађанству на увид.

Повереништво је одредило за састанак својих чланова недељу од 10 до 12 часова у Осмогодишњој школи.

Адреса за преписку: БОСИОК ГЕОРГЕ, учитељ. Алибунар.

Уредништво „Филателисте“ радује се оснивању новог Повереништва и жели му напредак по угледу на Подружницу Вршац, којој су до сада припадали чланови новог Повереништва.

ПРОСЛАВА 200 ГОДИШЊИЦЕ ПОШТЕ У ХОРГОШУ

Пошта у Хоргошу је скромно, али ипак успешно прославила своју 200 годишњицу.

Пошта у Хоргошу, на крајњем северу наше земље, важила је од средине XVIII века као важна поштачка станица не само због измене и преноса поште из Румуније на Запад, већ нарочито због превоза путника поштанским дилижансима.

Интересантно је напоменути да само име места — Хоргош води своје порекло од поштанске линије, која кроз њега пролази, јер је испред садашњег села постојала „поштачка чарда“, на месту где је тле било нарочито песковито, те се морала појачавати запрега, ради чега су на дилижансима биле спреда монтиране посебне металне кукe, зване „хорог“ (што на мађарском језику значи кука), у које су запрезали резервне коње, јер је преко песковитог терена саобраћај запрегама био веома тежак. Због те специфичности и насеље је добило име Хоргош.

Између 20 и 27 децембра пошта је употребљавала веома успешно израђене пригодне коверте (штампане у 2 боје), а осим тога и пригодни жиг са цртежима грозда, винове лозе и паприке, — карактеристичних привредних производа Хоргоша и околине. Коверта је штампана у 3000 примерака, али је већ првих дана била утрошена сва количина. На ковертама су биле лепљене авионске марке, жигосане црвеним и црним пригодним жигом, а један незнатан део жигосан је код среске поште у Сенти плавим жигом.

У недељу 20 децембра по подне одржана је свечаност у ново реновираној пошти у Хоргошу, на којој су били присутни: председник НО Ђурица Цвејић, директор паприкаре Миклош Шоти и одборници општине и среза сенћанског. Делегат СНО Сента, као и Подружнице Савеза Филателиста Србије из Сенте био је Паја Славнић.

Управник поште поздравио је присутне и укратко изнео историјат пошта у Војводини и посебно поште у Хоргошу, а о истој теми је говорио и делегат из Сенте, Паја Славнић.

П. С.

САСТАНЦИ БЕОГРАДСКИХ ФИЛАТЕЛИСТА

Подружница „ЕВГЕН ДЕРОКО“ одржава своје састанке петком од 17 час. у амфитеатру Трг. академије у Цетињској улици.

Подружница „АВАЛА“ и „САВА“ четвртком од 17 час. у згради Народне банке на углу Маршала Тита и Кнеза Милоша улице.

Подружнице „ВРАЧАР“ и „Л. КОШИР“ суботом од 17 час. у бараци Осн. организације у Поп-Стојановој улици бр. 16.

Општи састанак недељом од 10 час. у згради Нар. банке на углу Маршала Тита и Кнеза Милоша улице.

ПОДРУЖНИЦАМА, ПОВЕРЕНИШТВИМА И ПРЕТПЛАТНИЦИМА

Сву преписку, која се односи на часопис треба слати непосредно на Уредништво: Београд. Улица Војводе Драгомира бр. 25.

Моле се претплатници да одмах обнове претплату за часопис за 1954 годину, у колико то већ нису учинили.

ИЗ САВЕЗА ФИЛАТЕЛИСТА МАКЕДОНИЈЕ

СМОТРА МАРАКА У ТИТОВОМ ВЕЛЕСУ

Ради што свечаније прославе Дана Републике, 29 новембра, филателистичка подружница у Т. Велесу приредила је смотру марака у великој сали физкултурног дома, у центру вароши. Још на неколико дана пре тога, било је грађанство обавештено посебним плакатама о овој интересантној изложби, првој до сада ове врсте у Т. Велесу. Уочи саме изложбе растурани су по вароши специјални огласи, у којима се позивало грађанство да посети изложбу.

Изложба је била отворена у 8 часова пре подне и била је непрекидно отворена до 18 часова. Посетило ју је око 2500 грађана, међу којима су предњачили ђаци овдашње гимназије са директором и професорима на челу. Посетиоци су се много интересовали и систематски су разгледали изложени материјал. Многи су од њих обећали да ће постати чланови филателистичке подружнице.

Албумски листови су били распоређени на столовима, покривеним стакленим таблама, а са стране била је изложена филателистичка литература: инострани и домаћи каталози, старији и нови, инострани и наши часописи, исто тако старији и најновији. Биле су изложене разне коверте са пригодним маркама. Од марака биле су изложене: Босна, стара Југославија, нова Југославија (ФНРЈ), ВУЈНА, Бугарска 1944—1952, „Македонија на поштанским маркама“, одабране серије Турске од пре 1941 године, Русија после 1917 године, поједине серије Бугарске у арцима 1945—1946 и збирка У. П. У., која је изазвала највеће интересовање.

С. Хр.

ПАЖЊА ФИЛАТЕЛИСТИ!

Изашли су из штампе допунски листови за „Албум марака ФНРЈ“ у издању „ЈУГОФИЛАТЕЛИЈЕ“. Свега је накнадно издато 16 листова; — 8 за ФНРЈ до краја 1953 године — а 8 за провизорна издања 1944/45. Листови се могу добити у свим продавницама „ЈУГОФИЛАТЕЛИЈЕ“.

Odgovori na pitanja čitalaca

ČITAOCIMA koji su pitali da li su tačni navodi u odgovoru na „Zanimljiva pitanja“ u „Borbi“ od 5 januara 1954 g.: „Kada su se u našim krajevima pojavile prve poštanske marke?“

Odgovor je i netačan i nepotpun.

Roľand Hil nije prvi došao na ideju o uvođenju poštanskih maraka, već je 1837 godine predložio uvođenje, u Engleskoj, jevtine jedinstvene poštarine unapred. On je uložio sve sile da se uvede u upotrebu i lepljiva poštanska marka po oglednom primerku, koji je bio izradio Dž. Čelmers, koji je, prema tome, tvorac prve poštanske marke. Prema raspoloživim podacima, ideju o izradi poštanske marke prvi je dao Slovenac L. Košir, koji je, prema tome, idejni tvorac marke.

Prve poštanske marke uvedene su u jugoslovenskim zemljama ovako: U krajevima, koji su bili pod Austro-Ugarskom, preko Save i Dunava i u Dalmaciji, Sloveniji i Istri prvo su bile upotrebljavane austrijske marke od 1 juna 1850 g. — U Bosni i Hercegovini, na tadanjim turskim poštama, bile su u upotrebi turske marke od 13. I. 1863; one su upotrebljavane do okupacije. U prvo vreme okupacije upotrebljavane su austrijske i mađarske marke, a od 1 jula 1879 marke Bosne i Hercegovine. — U Srbiji bile su uvedene srpske marke od 13 maja 1866; ali, pre toga, i to samo u austriskoj konzularnoj pošti u Beogradu, upotrebljavane su od 1. VI. 1850 austrijske poštanske marke. — U Crnoj Gori bile su uvedene crnogorske marke 10 maja 1874, ali, pre toga, na austriskoj pošti u Baru bile su upotrebljavane, od 1 juna 1864 g., austrijske marke za Lombardiju i Veneciju. — U Makedoniji i u svima ostalim krajevima, koji su pre Balkanskih ratova bili pod Turskom, bile su, od 13. I. 1863, u upotrebi turske marke. — U Dimitrovgradu (ranijem Caribrodu) bile su upotrebljavane bugarske marke; ali, pošto ne znamo dan otvaranja tamošnje pošte, ne znamo ni od kad su i koje su bile prve marke tamo u upotrebi.

Ž. A. pita: **Kako su u Jugoslaviji taksirana pisma, otpremana vazdušnom poštom, pre izdanja prvih jugoslovenskih maraka za vazdušnu poštu?**

Odgovor: Prva vazdušna poštanska linija bila je otvorena 15 aprila 1923 godine na potezu Beograd—Venecija. — Prve marke za vazdušnu poštu u Jugoslaviji bile su puštene u tečaj 15 juna 1934.

Do izdanja ovih maraka služilo se za taksiranje pošiljaka vazdušnom poštom

markama redovnih izdanja (franko-markama), koje su poništavane naročitim žigovima: a) jednokružnim, prečn. 27 mm, s natpisom u krugu БЕОГРАД / БЕОГРАД, s datumom u jednom redu u sredini žiga, sa siluetom aviona u gornjem segmentu, a donji segment je šrafiran. Ovo je bio naš prvi žig za vazdušnu poštu, koji je bio upotrebljen prvi put 15 aprila 1923, pri otvaranju prve vazdušne veze s inostranstvom; on je i dalje bio upotrebljavan u crvenoj ili crnoj boji; — b) trouglastim sa zaobljenim uglovima, razne veličine, s imenima mesta aerodroma između spoljnog i unutrašnjeg trougla ispisanim ćirilicom i latinicom (desno i levo), a u osnovici АВНОМ (ili AVIONOM) — PAR AVION. Bili su upotrebljavani od kraja 1928 g. do oktobra 1935. Boja trouglastih žigova kod raznih pošta bila je različita: crna, plava, ljubičasta.

A. B. pita: **Kad su i gde objavljivani prvi stručni članci o srpskim markama?**

Odgovor: O tome možete naći podatke i u „Istoriji poštanskih maraka Srbije“ E. Deroka, na strani 4.

Prvi članci o srpskim markama pojavili su se pri kraju prošlog veka. stručni članak bio je objavljen u časopisu „Austria Philatelist“, br. 6 od 1897 g. pod naslovom „Die ältesten Marken von Serbien“; napisao ga je kapetan Scheneck iz Graca po službenim podacima, dobivenim od Stevana Popovića, tadašnjeg inspektora srpske poštanske uprave. — Godine 1899 napisao je jednu studiju B. Duerst iz Londona u časopisu „The Philatelic Journal of Great Britain“ Nr. 98—103. — Samo su nam ova dva članka poznata iz prošlog veka. — Prvi članak o srpskim markama, napisan od pisca iz Srbije, bio je članak H. Waltera „Etwas über die Marken von Serbien“, objavljen u časopisu „Mitteldeutsche Philatelisten-Zeitung“ Nr. 10 iz 1902 i Nr. 1 iz 1903 g. — U časopisu „L'Echo de la Timbrologie“ za 1903 g. objavio je Jules Bouvez članak „La Serbie, son service postale et ses timbres-poste“ (kratka istorija poštanskih maraka i razvitka poštanske ustanove u Srbiji od 1866 do 1902 g.). — W. Kühn objavio je u svesci VII. časopisa „The Stamp Collector“ iz 1903 godine pod naslovom „The Postage stamps of Servia“. — Prvi Derokov članak pod naslovom „Sind die serbischen Zeitungsmarken von 1866 Post — oder Stempelmarken“ objavljen je 1905 godine u Senfovom listu „Illustriertes Briefmarken-Journal“. — To su najstariji članci o srpskim markama.

Из Уредништва

СВИМА ПРЕТПЛАТНИЦИМА

Моле си сви претплатници, који желе да примају „Филателисту“ у 1954 години, да пошаљу одмах претплату за најмање пола године.

Ако не наступе знатније промене у ценама материјала и радне снаге, цена ће остати, као и ове године, 240.— динара.

Претплату треба слати на тек. рачун Уредништва код Народне банке Београд 104—Т—502.

ДУЖНИЦИ ЗА ЧАСОПИС

Подружнице и повереништва:

БОГОЈЕВО	4.280.—	дин.
КОВИН	430.—	„
КРАГУЈЕВАЦ	8.690.—	„
ЛЕСКОВАЦ	1.800.—	„
НОВИ КНЕЖЕВАЦ	5.080.—	„
ТИТОВО УЖИЦЕ	60.—	„
ТОПОЛА — ОПЛЕНАЦ	1.680.—	„
ЛИТВА — БАНОВИЋИ	690.—	„

Позивају се ове подружнице и повереништва да означене своје дугове одмах измире.

Појединачни претплатници:

Божиновић Тома — Сењски Рудник	180.—	„
Божић Франдо — Скопље	180.—	„
Бохинц Тоне — Крањ	240.—	„
Волков Михаило — Титоград	140.—	„
Георгијев Димитар — Скопље	120.—	„
Зарезанков Киро — Т. Велес	180.—	„
Живковић Воја — Тетово	180.—	„
Јамар Ладо — Пољана над Шкофјо Локо	200.—	„
Јоб Матија — Дубровник I	296.—	„
Др. Јурковић Јово — Бенковац	200.—	„
Др. Каринковски Сергије — Кудјан Хампарцум — Скопје	180.—	„
Лаушевић Сретен — Сусек	240.—	„
Максимовић Нестор — Жабаљ	240.—	„
Мандић Драган — Свилајнац	210.—	„
Маленица Војислав — Београд	210.—	„
Мереји Мирко — Сомбор	260.—	„
Милинковић Спасоје — Аранђеловац	220.—	„
Милошевић Н. Јован — Љуберађа	180.—	„
Миклијан Стеван — Жагубица	120.—	„
Михаилов Методије — Куманово	140.—	„
Михаиловић Станислав — Молнар Геза — Мали Иђош	190.—	„
Николовски Костадин — Битољ	300.—	„
Павлица Ранко — Дервента	160.—	„
Павловић Бора — В. Градиште	180.—	„
Повереништво Ф. С. Х. — Београд н/м	150.—	„
Половић Стево — Херцегови	360.—	„
Рока Лалислов — Б. Виногради	150.—	„
Сервини Никола — Битољ	210.—	„
Сивери Михаљ — Мужља код Слабев Благој — Т. Велес	180.—	„

Станојевић Радмир — Делиблато	180.—	„
Сунарић М. Стефан — Фоча	156.—	„
Сушић Н. Богољуб — Алексинац	220.—	„
Толић Д. Миодраг — Ђићевац	180.—	„
Тузланчић Анте — Ровињ	240.—	„
Уред за информације НРС	450.—	„
Филателистичка подружница — Делнице	460.—	„
Филателистичка подружница — Сисак	180.—	„
Филателистичка подружница — Т. Велес	220.—	„
Филателистички Савез Македоније	435.—	„
Филателистичко друштво — Блед	115.—	„
Филателистичко друштво — Карловац	160.—	„
Филателистичко друштво — Постојна	210.—	„
Филателистичко друштво — Трбовље	120.—	„
Циврић Миливој — Сивац	231.—	„

ОГЛАСИ

ЦЕНЕ ОГЛАСА:

Цела страна	10.000.—	дин.
Пола стране	6.000.—	дин.
Четвртина стране	3.500.—	дин.
Осмина стране	2.000.—	дин.
Шеснаестина стр.	1.000.—	дин.

МАЛИ ОГЛАСИ

У циљу да читаоце што присније међусобно повеже ради размене марке, а и ради других обавештавања, која се односе како на филателију, тако и на друге њихове потребе, Уводимо

МАЛЕ ОГЛАСЕ

ОГЛАС ОД НАЈВИШЕ ПЕТ РЕДИ СТАЈАЊЕ 100 ДИНАРА

Tražim četverce stare Jugoslavije, čistè: 20.— II. američko; 2.—, 3.—, 10.—, 15.— londonsko; 4.—, 8.—, 10.— beogradsko; 2.—, 4.—, 5.—, 8.—, 10.— poplavne; 3.—, 4.—, 5.—, 15.— sa Wagnerom; 1.—, 30.— bez Wagnera.

Vladimir Lahman, Split, V. Bagata br. 23.

TRAŽIM JUGOSLOVENSKE MARKE

u zamenu dajem inostrane marke komad za komad, boljih po katalogu. Na sve pošiljke odgovaram odmah.

PÁSZTOR SÁNDOR, Stanišić, Titova 66.

NE BACAJTE NI NAJOBICNIJE NAŠE MARKE KAD IH MOZETE UVEK UNOVČITI

Nove otkupne cene „Jugofilatelije“

Poništene količinke F. N. R. Jugoslavije otkupljujemo po ovim cenama:

1944. <i>Manastiri s mrežom</i>	72 5 din. plava	7.—	1950. <i>Partiz. s pret. promenjene boje</i>	12.—
1 3+1 din.	50.—	73 8 din.	152 1 din. sm.	10.—
2 7+3 din.	50.—	1947. <i>Njegoš</i>	153 2 din. zel.	12.—
1945. <i>Manastiri, bez mreže</i>	74 1,50 din.	50.—	154 3 din. ruž.	10.—
3 3+2 din.	50.—	75 2,50 din.	155 5 din. sv. pl.	10.—
4 7+3 din.	50.—	76 5 din.	1950. <i>Prvi maj — Tito</i>	
5 4+21 din.	50.—	1947. <i>Dan fiskulture</i>	156 3 din.	50.—
1945. <i>Maršal Tito. I izd.</i>	77 1,50 din.	50.—	157 5 din.	50.—
6 5 din. okup.	50.—	78 2,50 din.	159 12 din.	100.—
7 10 din. okup.	50.—	79 4 din.	1950. <i>Dečija nedelja</i>	
8 25 din. okup.	50.—	1947. <i>Juliska Krajina</i>	160 3 din.	50.—
9 30 din. okup.	50.—	83 2,50 din.	1950. <i>Šahovska olimp.</i>	
1945. <i>Maršal Tito. II izd.</i>	84 5 din.	84 5 din.	161 2 din.	50.—
10 25 para	30.—	1947. <i>Vuk Karadžić</i>	162 3 din.	75.—
11 50 para	12.—	89 1,50 din.	163 5 din.	100.—
12 1 din.	30.—	90 2,50 din.	164 10 din.	200.—
13 2 din.	12.—	91 5 din.	1950. <i>Privreda I</i>	
14 4 din.	12.—	1948. <i>Zagreb. sajam</i>	166 50 para	20.—
15 6 din.	12.—	95 1,50 din.	167 1 din. zel.	10.—
16 9 din.	20.—	96 2,50 din.	168 2 din. ner.	10.—
17 20 din.	30.—	97 5 din.	169 3 din.	7.—
1945. <i>Manastir Prohor</i>	50.—	1948. <i>Peti kongres KPJ</i>	170 5 din. pl.	7.—
18 2 din.	50.—	98 2 din.	171 7 din.	25.—
1945. <i>Partizani</i>	7.—	99 3 din.	172 10 din. sm.	10.—
21 50 para	7.—	100 10 din.	173 12 din. sm. ljub.	15.—
22 1 din.	7.—	1948. <i>Jugosl. akademija</i>	174 16 din.	50.—
23 1,50 din.	12.—	101 1,50 din.	175 20 din. zel. siva	20.—
24 2 din.	7.—	102 2,50 din.	176 30 din. crv. sm.	40.—
25 3 din. smeda	12.—	103 4 din.	1950. <i>Zagrebački sajam</i>	
26 4 din.	7.—	1948. <i>Dunav. konferencija</i>	178 3 din.	50.—
27 5 din. zel.	12.—	104 2 din.	1950. <i>Dan mornarice</i>	
28 6 din.	20.—	105 3 din.	179 2 din.	50.—
29 9 din.	50.—	106 5 din.	180 3 din.	50.—
30 12 din.	20.—	107 10 din.	181 5 din.	50.—
31 16 din.	20.—	1948. <i>Košir</i>	182 10 din.	100.—
32 20 din.	25.—	108 3 din.	183 12 din.	100.—
1945. <i>Ustav</i>	200.—	109 5 din.	1951. <i>27 mart</i>	
34 2 din. srp. sl.	150.—	110 10 din.	185 3 din.	100.—
35 4 din. srp. sl.	150.—	111 12 din.	1951. <i>Ustanak Slovenije</i>	
36 6 din. srp. sl.	150.—	1949. <i>Prešern</i>	186 3 din.	50.—
37 9 din. srp. sl.	150.—	122 3 din.	187 5 din.	50.—
38 16 din. srp. sl.	150.—	123 5 din.	1951. <i>Ustanak Srbije</i>	
39 20 din. srp. sl.	150.—	124 10 din.	188 3 din.	50.—
40 2 din. hrv. mak.	150.—	1949. <i>Partiz. i služb. s pretiskom</i>	189 5 din.	50.—
41 4 din. hrv. mak.	150.—	133 3 / 8 sm.	1951. <i>Ustanak C. Gore</i>	
42 6 din. hrv. mak.	150.—	134 3 / 12 ljub.	190 3 din.	50.—
43 9 din. hrv. mak.	150.—	135 3 / 8 ner.	191 5 din.	50.—
44 16 din. hrv. mak.	150.—	136 10 / 20 crv.	1951. <i>Ustanak B. i H.</i>	
45 20 din. hrv. mak.	150.—	1949. <i>Partiz. s pretiskom FNRJ</i>	192 3 din.	50.—
1946. <i>Partizanske, prov.</i>	7.—	137 50 para	193 5 din.	50.—
50 2,50 / 6 din.	7.—	138 1 din. zel.	1951. <i>Ustanak Hrvatske</i>	
51 8 / 9 din.	7.—	139 2 din. crv.	194 3 din.	50.—
1946. <i>Godišnjica pobede</i>	100.—	140 3 din. crv.	195 5 din.	50.—
52 1,50 din.	200.—	141 5 din. pl.	1951. <i>Ustanak Makedonije</i>	
53 2,50 din.	200.—	142 12 din.	196 3 din.	50.—
54 5 din.	200.—	143 16 din.	197 5 din.	50.—
1946. <i>Sv. Marković</i>	200.—	144 20 din.	1951. <i>Dan Armije</i>	
63 1,50 din.	300.—	1949. <i>100 g. železnica</i>	198 15 din.	25.—
64 2,50 din.	30.—	145 2 din.	1951. <i>Dečija nedelja</i>	
1946. <i>Slov. kongres</i>	70.—	146 3 din.	199 3 din.	50.—
65 50 para	75.—	147 5 din.	1951. <i>Velike godišnjice</i>	
66 1 din.	75.—	1950. <i>Autoput</i>	200 10 din.	150.—
67 1,50 din.	7.—	149 2 din.	201 12 din.	200.—
1947. <i>Partiz. prom. boje</i>	7.—	150 3 din.		
70 2,50 din.	7.—	151 5 din.		
71 3 din. crv.	7.—			

USLOVI OTKUPLJIVANJA

Otkupne cene važe za neoštećene marke, oprane, sortirane i upakovane u snopiće po 100 komada iste vrste.

Od boljih vrednosti otkupljujemo i količine ispod 100 komada jedne vrste.

Redni brojevi odnose se na katalog Jugofilatelije 1953.

Za marke oprane, sortirane i odbrojane, ali nepakovane u snopiće od 100 komada plaćamo 10% manje od naznačenih cena za pakovanu robu.

Neoprano masovnu robu na isečcima preuzimamo po slobodnoj oceni i prethodnom dogovoru.

Svakoj ponudi treba priložiti marku za odgovor.

Otkupne cene za količinke ostalih zemalja sa područja FNRJ donećemo u sledećim brojevima „Filateliste“.

Otkup vršimo preko naših prodavnica:
 Beograd, Terazije 11. Tel. 30-113
 Dubrovnik, Stradun. Tel. 213
 Ljubljana, Franciškanska 3. Tel. 2670
 Novi Sad, Al. Rankovića 4. Tel. 3625
 Rijeka, Ivana Zajca 22. Tel. 3977
 Skoplje, Maršala Tita. Tel. 2684
 Zagreb, Praška 6. Tel. 24284

JUGOFILATELIJA

Preduzeće za promet markama
 Beograd

Palmotićeve 2 — Telefon 29-516

Београдско

ГВОЖЂАРСКО

Предузеће

на мало и велико

Кнез Михајлова 39/1
Поштански фах 155

Текући рачун код Нар.
банке ФНРЈ — Централа
за НРС број 101 - Т - 587

Тел. 22-589 дир.
„ 25-184 комерц.
„ 23-546 рачуновод.

Има на свом стоваришту велики избор ниже наведених артикала по најнижим дневним ценама:

гвожђе, лим, обруч, жица, ексери, жичана роба, ланци, пољо-привредни алат, грађевински оков, оков за покућство, шрафовска роба, алат, кућни и кухињски прибор, посуђе, пећ и штедњаци и прибор, стакло и порцулан, електротехнички материјал, водоинсталатерски материјал и остала метална роба.

Порудбине примамо писмено или телефонским путем и одмах извршавамо.

Купци, у Вашем је интересу да посетите наше продајно одељење у ул. Кнез Михајловој бр. 39/1, телефон 25-184

ПОТРОШАЧИ!

ЂАЦИ!

ФИЛАТЕЛИСТИ!

сав канцелариски материјал, ђачки прибор
и све врсте картона и хартије наћи ћете

у највећем избору и по најсолиднијим ценама

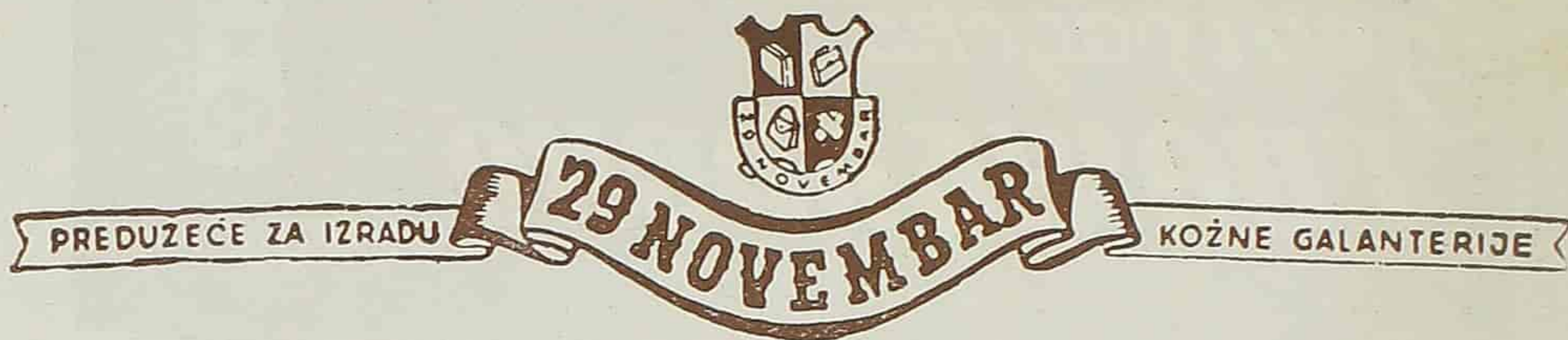
у продавницама трговинског пре-
дузећа за канцелариски материјал

„ШУМАДИЈА“

БЕОГРАД, Кнез Михајлова 26

Телефони: 27-140, 30-724 и 24-847

Дирекција: Београд, Кн. Михајлова 26

TELEFONI:
Direkcija: 22-644
Komerc.: 25-193

BEOGRAD

MARŠALA TITA 10
Poštanski fah 84

За домаће

Т Р Ж И Ш Т Е

и производе

КОФЕРЕ од свињске коже, картона пресованог и глат и импрегнираног платна.

ЖЕНСКЕ ТАШНЕ луксузне од бокса, шеврета и антилопа, путне од свињске коже глат и пресоване спортске од свих врста кожа.

РУКАВИЦЕ од напе-мушке и женске за све сезоне.

АКТ ТАШНЕ, ПУТНЕ ТАШНЕ, ШКОЛСКЕ ТОРБИЦЕ, БУЂЕЛАРЕ, НОВЧАНИКЕ, ЛИСНИЦЕ, ОПАСАЧЕ, ФУТРОЛЕ И ЕТУЕ ОД СВИХ ВРСТА КОЖА.

Export

WE PRODUCE AND EXPORT IN ALL
EUROPEAN AND OVERSEAS COUNTRIES

SUIT-CASES, TOILET CASES, TRAVELLING AND BUSINESS
BAGS, LADIES LUXURIOUS, TRAVELLING AND SPORT
BAGS, WALLETS, PURSES, GENTS BELTS AND GLOVES.

MANUFACTURE OF LEATHER FANCY GOODS

» **29 NOVEMBAR** «

BEOGRAD, Maršala Tita 10

POB. 84

TEL. 22-644, 25-193

CABLE: »29 NOVEMBAR«